

KONSEKVENSER AV INDIVIDENS BELASTNINGSREGISTER

EN STUDIE OM BROTTSDÖMDAS
ÅTERINTEGRERING I ARBETSLIVET

MANAL ABDO
NADIN ABDUL RAHMAN

KONSEKVENSER AV INDIVIDENS BELASTNINGSREGISTER

EN STUDIE OM BROTTSDÖMDAS
ÅTERINTEGRERING I ARBETSLIVET

MANAL ABDO
NADIN ABDUL RAHMAN

Abdo, M & Abdul Rahman. N. Konsekvenser av individens belastningsregister. En studie om brottsdömdas återintegrering i arbetslivet. *Examensarbete i socialt arbete 15 högskolepoäng*. Malmö Universitet: Fakulteten för hälsa och samhälle, institutionen för socialt arbete, 2023.

CONSEQUENCES OF THE INDIVIDUAL'S CRIMINAL RECORD

A STUDY ON THE REINTEGRATION OF CONVICTED CRIMINALS INTO THE WORKFORCE

MANAL ABDO
NADIN ABDUL RAHMAN

Abstract

Introduction: The study provides a comprehensive overview of how it has become increasingly common in today's job market for employers to request criminal record checks during the hiring process. **Purpose:** The purpose of this study was to examine how the criminal record affects the employment prospects of individuals with a criminal background and to analyze the methods identified as effective in supporting individuals who have been denied employment due to their criminal record. **Method:** To address the study's objectives, a qualitative research approach was chosen, involving content analysis and document analysis. **Results:** Individuals with a criminal record face greater challenges in reintegrating into the labor market due to the stigmatization and labeling associated with having a criminal record. The results showed that individuals with a criminal record experience social exclusion, discrimination, and stigmatization. Furthermore, the findings indicate that these individuals are indirectly punished even after serving their sentence, as they face limitations in their opportunities for labor market reintegration. Society views them as deviant, further hindering the reintegration of individuals with previous criminal convictions and increasing the likelihood of recidivism. Therefore, it is important to implement strategies and interventions that focus on the rehabilitation and reintegration of individuals with criminal backgrounds into the labor market.

Keywords: Criminal record, convicted, exclusion, labeling, reintegration, stigmatization

Abdo, M & Abdul Rahman, N. Consequences of the individual's criminal record. A study on the reintegration of convicted criminals into the workforce. *Degree project in social work 15 högskolepoäng*. Malmö University: Faculty of Health and Society, Department of social work, 2023.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	5
1.2 SYFTE.....	7
1.3 FRÅGESTÄLLNINGAR.....	7
1.4 BELASTNINGSREGISTRETS HISTORIA OCH FUNKTION I SAMHÄLLET	7
2. METOD	10
2.1 VAL AV METOD	10
2.2 MATERIAL.....	11
2.3 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT OCH DATAINSAMLING.....	12
2.4 RELIABILITET OCH VALIDITET	13
2.5 FORSKNINGSETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	14
3. TEORI.....	15
3.1 STIGMATISERING.....	15
3.2 STÄMPLINGSTEORIN.....	17
4. RESULTATREDOVISNING	20
4.1 SOCIAL EXKLUDERING PÅ ARBETSMARKNADEN	21
4.2 DISKRIMINERING OCH STIGMATISERING PÅ ARBETSMARKNADEN	24
4.3 INDIREKT STRAFF	27
4.4 DET SOCIALA ARBETETS ROLL OCH FUNKTION	30
4.5 SAMMANFATTNING AV RESULTATREDOVISNING	32
5. RESULTATANALYS	33
5.1 BELASTNINGSREGISTRETS ROLL I ARBETSGIVARENS BESLUT	33
5.2 EFFEKTIVA METODER.....	35
5.3 SOCIAL EXKLUDERING	36
5.4 ÅTERINTEGRERING PÅ ARBETSMARKNADEN	38
6. DISKUSSION.....	40
6.1 RESULTATDISKUSSION	40
6.2 METODDISKUSSION.....	41
6.3 FÖRSLAG TILL FRAMTIDA FORSKNING	42
7. REFERENSLISTA	44

1. Inledning

På dagens arbetsmarknad har det blivit allt vanligare att arbetsgivare begär in utdrag ur belastningsregistret vid anställning. Bakgrundskontroll av en persons eventuella kriminella förflutna är ett vanligt förfarande som arbetsgivare kan använda sig av för att fastställa lämpligheten hos en potentiell anställd för en given position. Antalet begärda utdrag från belastningsregistret har ökat avsevärt under det senaste decenniet, vilket framgår av statistik som visar en ökning från 40 686 utdrag år 2003 till 222 940 utdrag år 2013. En av de främsta faktorerna som tros ha bidragit till ökningen är kravet på arbetsökande att lämna in ett utdrag ur sitt belastningsregister till potentiella arbetsgivare som en förutsättning för att kunna få anställning. På grund av denna ökning tillsatte regeringen en utredning år 2013 som avslutades med en rekommendation om att arbetsgivare inte längre skall kräva att arbetsökande visar upp sina belastningsregister utan författningsskydd, eftersom en sådan begäran ansågs kränkande av personlig integritet (SOU 2014:48).

Bakgrundskontroller av en arbetstagares kriminella förflutna är en process som används för att uppnå flera syften. Arbetsgivaren kan till exempel vilja undvika att en person som tidigare har begått förmögenhetsbrott hanterar pengar eller värdeföremål. Vidare kan arbetsgivaren även ha intresse av att kontrollera om arbetstagaren har begått narkotikabrott eller dömts för våldsbrott eller sexualbrott, för att säkerställa en trygg arbetsmiljö för andra anställda. Det kan även finnas andra legitima skäl som motiverar arbetsgivarens behov av att kontrollera arbetstagarens kriminella bakgrund. Genom att begära registerutdraget kan arbetsgivaren erhålla information om eventuella brott som en potentiell anställd har begått och därmed fatta beslut om huruvida personen är lämplig för den aktuella anställningen eller inte. Därmed kan registerutdraget vara ett hjälpmedel för arbetsgivaren att uppfylla sitt ansvar i att skydda verksamheten och dess intressen (ibid).

Det är viktigt att säkerställa ett effektivt integritetsskydd för arbetsökande, som skyddar deras personliga integritet och rättigheter. Särskilt för personer som har avtjänat sitt straff är det avgörande att de ges en rimlig möjlighet att återanpassa sig i samhället för att kunna försörja sig själva. Arbetsökande har vanligtvis små möjligheter att motsätta sig arbetsgivarens krav på att visa upp ett utdrag ur sitt belastningsregister (ibid). Individer med en kriminell bakgrund upplever vanligtvis svårigheter när de söker anställning på grund av de restriktioner som finns kring användningen av kriminella bakgrundskontroller av arbetsgivare. Trots att syftet är att skydda personliga integritetsrättigheter, kan det leda till diskriminering av individer med kriminell bakgrund på arbetsmarknaden (Backman, 2012). Det är således viktigt att hitta en väl avvägd balans mellan arbetsökandes rättigheter och arbetsgivares behov av att skydda sin personal och verksamhet. Arbetsökande bör inte utsättas för någon form av stigmatisering på grund av tidigare brottslighet, samtidigt som arbetsgivaren har rätt att skydda sin personal och verksamhet från potentiella hot (SOU, 2014:48).

1.1 Problemformulering

Ett utdrag ur belastningsregistret har blivit en allt vanligare del av anställningsprocessen där arbetsgivare begär att en arbetstagare eller en potentiell arbetsökande förelägger ett utdrag för att styrka sin vandel (Backman, 2012; SOU, 2014:48). Syftet med sådana kontroller är att säkerställa att de som anställs

är av god moralisk och etisk karaktär, vilket arbetsgivare ofta formulerar som önskemål om att anställa individer som både är "laglydiga" och "pålitliga" (Backman, 2012).

Enligt lag är det obligatoriskt för vissa arbetssökande att lämna in ett utdrag från belastningsregistret när de söker arbete inom specifika områden, som exempelvis barnomsorg och sjukvård. På senare tid har dock arbetsgivare inom andra yrken krävt att arbetssökande ska lämna ett utdrag från sitt belastningsregister, trots att det inte är ett krav enligt lag. Arbetsgivare har då krävt att arbetssökande tillhandahåller ett utdrag ur sitt brottsregister som innehåller information om domar för vissa brott, beroende på yrket i fråga (ibid). I vissa fall har begäran dock utövats rutinmässigt, vilket resulterat i betydande hinder för individer som är belastade att få tillträde till arbetsmarknaden då de nekas vid anställningsprocessen på grund av tidigare domar. Detta kan medföra en negativ inverkan på belastade individers förmåga att återintegreras i samhället efter att ha avtjänat sitt straff (SOU, 2014:48).

Socialt arbete har en primär uppgift att verka för inkludering av individer, oberoende av deras tidigare bakgrund, genom att fokusera på stöd till de mer sårbara delarna av samhället och främja en hög levnadsstandard för dessa. Dessutom utgör en central uppgift för socialt arbete att förebygga utvecklingen av förtryckande sociala konsekvenser som kan uppstå till följd av samhällsförändringar och andra relaterade faktorer. I praktiskt socialt arbete är det möjligt för socialarbetare att bistå brottsdömda individer i sin återintegrering i samhället, genom att genomföra en rad åtgärder, inklusive att hjälpa till att identifiera och söka arbete och utbildning. Förberedelser inför anställningssökande kan även genomföras genom att övervinna de utmaningar som följer av isoleringen från samhället och avsaknaden av relevanta arbetsfärdigheter. En betydande faktor som påverkar möjligheterna för brottsdömda individer att få arbete är belastningsregistret. Socialarbetare kan bidra till att navigera detta system genom att tillhandahålla information om vad som ingår i registret och hur det påverkar anställningsmöjligheterna. Socialarbetare kan även arbeta för att minska den stigma och fördomar som råder kring brottsdömda individer. Detta kan uppnås genom samverkan med arbetsgivare och andra myndigheter för att öka medvetenheten om de utmaningar som kriminella individer står inför när de ska återintegreras på arbetsmarknaden. Genom att stödja brottsdömda individer att finna och behålla anställning kan socialarbetare hjälpa dem att återintegreras i samhället och bli självständiga och produktiva medlemmar av samhället igen.

Ett av de primära målen för socialt arbete är att främja social rättvisa och minska ojämlikheten i samhället. En viktig del av detta är att stödja återintegreringen av brottsdömda individer och hjälpa dem att hitta meningsfull sysselsättning. Belastningsregistret kan ha en direkt negativ inverkan på deras möjligheter att få arbete och försvåra återanpassningen till samhället, särskilt för de som redan kämpar med socioekonomiska hinder. Att ha en brottsdom och belastning i registret kan leda till fortsatt marginalisering och social exkludering. För att övervinna dessa hinder och främja återintegrering är det viktigt att undersöka effektiva sociala metoder. Genom en dokumentanalytisk studie har vi undersökt hur belastningsregistret påverkar möjligheten att få anställning för brottsdömda individer och analyserat tidigare forskning om effektiva sociala strategier för att stödja dessa individer. Genom att öka förståelsen för dessa frågor kan socialt

arbete spela en avgörande roll för att stödja återanpassningen av brottsdömda individer i samhället.

1.2 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att med utgångspunkt i en genomgång av aktuell forskning undersöka hur belastning i registret påverkar anställningsmöjligheterna för brottsdömda, med målet att bidra till ökad förståelse för belastningsregistrets användning och de potentiella konsekvenserna det kan ha för dessa individers strävan efter sysselsättning.

1.3 Frågeställningar

- Hur påverkar belastningsregistret den brottsdömdes möjligheter att få anställning?
- Vilka metoder inom socialt arbete har tidigare forskning identifierat som effektiva för att stödja individer som har nekats anställning på grund av belastningsregistret?

1.4 Belastningsregistrets historia och funktion i samhället

Historien bakom belastningsregistret sträcker sig tillbaka till början av 1900-talet, då det blev vanligt att registrera personer som hade blivit dömda för brott. Initialt var syftet med registret huvudsakligen att underlätta polisens arbete med att utreda och lösa brott, dock kom det även att användas för att förhindra återfallsbrott genom att begränsa en brottslings tillgång till samhället. Under 1970-talet började belastningsregistret i Sverige användas för att utföra kontroller av personer som sökte anställning inom vissa känsliga yrken, som exempelvis skola och sjukvård. Det primära målet var att undvika att personer som tidigare hade dömts för brott som potentiellt kunde påverka deras förmåga att utföra arbete på ett säkert och ansvarsfullt sätt, inte skulle erhålla anställning inom dessa områden (Lilly, Cullen & Ball, 2018).

I slutet av 1990-talet genomfördes en lagändring som möjliggjorde för arbetsgivare och uppdragsgivare att begära en del av belastningsregistret i samband med anställning eller tilldelning av uppdrag. Syftet med denna åtgärd var att öka säkerheten inom områden av känslig natur samt förhindra att personer med kriminell bakgrund skulle kunna få anställning eller uppdrag där de kunde utgöra en risk för allmänheten eller klienter. Under åren har belastningsregistret genomgått modernisering och utveckling för att möta de nya utmaningarna som uppstår med teknologisk utveckling och ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Idag har belastningsregistret en central del inom det svenska rättssystemet och används för att skydda samhället genom att förhindra personer som har dömts för allvarliga brott från att arbeta inom känsliga områden (Lilly, Cullen & Ball, 2018).

Vidare beskriver författarna att belastningsregistret har en betydande effekt på samhället genom att det hjälper till att skydda allmänheten från personer som tidigare dömts för brott och som kan utgöra en risk i känsliga sammanhang. Registret har blivit ett viktigt verktyg för att öka säkerheten inom olika verksamhetsområden och för att säkerställa att personer som arbetar med bland annat barn, äldre, sjuka eller andra personer i utsatta situationer är lämpliga för uppdraget. Genom att arbetsgivare och uppdragsgivare kan begära ut utdrag från belastningsregistret vid anställningar, kan man försäkra sig om att personer som ska jobba med andra människor inte har någon tidigare kriminell bakgrund som skulle kunna påverka deras förmåga att utföra jobbet på ett säkert och ansvarsfullt

sätt. Belastningsregistret har även en preventiv effekt eftersom det kan avskräcka personer från att begå brott om de vet att de riskerar att bli registrerade i belastningsregistret och på så sätt bli nekade tillträde till känsliga yrken. Samtidigt är det viktigt att påpeka att belastningsregistret även kan ha en stigmatiserande effekt på personer som har dömts för brott. Även om personen har avtjänat sitt straff och inte längre utför en fara för samhället, kan de fortfarande stämplas och bli nekade arbete eller andra möjligheter på grund av sin tidigare kriminella bakgrund. Därav är det av stor vikt att användningen av belastningsregistret är rättvis och balanserad, så att det inte används för att diskriminera personer på grund av deras tidigare kriminella bakgrund. Det är även viktigt att belastningsregistret uppdateras regelbundet och att endast relevant information sparas för att säkerställa att det inte blir en belastning för personer som vill återintegreras i samhället efter att ha avtjänat sitt straff (ibid).

I Sverige är det Polismyndigheten som har ansvar för det nationella belastningsregistret, som innehåller information om personer som har blivit dömda i brottmål, fått ett strafföreläggande eller en kontaktförbuds föreskrift utfärdad mot sig, eller där åtal har lagts ned. Informationen sparas normalt i en tidsperiod av fem år för brott som resulterat i böter, och i tio år för andra påföljder och sanktioner. För personer under 18 år vid brottstillfället sparas informationen vanligtvis i tre till fem år, beroende på typen av påföljd. En särskild reglering för unga brottsdömda har nyligen införts, och före 2010 sparades deras register under samma tidsperiod som för vuxna brottsdömda. Fängelsestraff omfattas inte av undantaget, dock är det ovanligt att personer under 21 år döms till fängelse i Sverige. Belastningsregistret kan innehålla data från både polisen och domstolarna. I Sverige hålls dessa register vanligtvis separata under olika namn, dock hölls de under en kort period i samma register av tekniska skäl. Belastningsregistret kan innehålla data från både polisen och domstolarna (SFS 1998:620).

Caroline Bald, Aaron Wyllie och Maria Ines Martinez Herrero (2022) skriver att belastningsregistret innehåller information om individer som har begått brott eller som bedöms ha en hög risk att begå brott. Registret är tillgängligt för myndigheter och organisationer som arbetar med att förebygga brott och att skydda samhället, inklusive socialtjänsten. För socialtjänsten kan belastningsregistret vara en viktig resurs i arbetet med att skydda barn och ungdomar från våld och övergrepp. Genom att ha tillgång till information i registret kan socialarbetare göra en mer heltäckande riskbedömning för barn som utsätts för våld eller övergrepp från individer som tidigare har begått brott eller som har en hög risk att begå brott. Belastningsregistret kan även användas för att göra en mer välgrundad bedömning av vilka individer som anses vara lämpliga som vårdnadshavare eller fosterföräldrar för barn som behöver skyddas från skadliga hemförhållanden. Genom att ta hänsyn till en individs tidigare brottsliga handlingar eller risk för sådana, kan socialtjänsten fatta mer informerade beslut om placering av barn. Sammanfattningsvis kan belastningsregistret fungera som en viktig informationskälla för socialtjänsten i arbetet med att skydda barn- och ungdomar från våld och övergrepp. Genom att använda denna resurs på ett ansvarsfullt och lämpligt sätt kan socialarbetare göra mer välgrundade beslut som främjar trygghet och säkerhet för barn och ungdomar som är i behov av skydd. Belastningsregistret har således utvecklats till en värdefull resurs för att främja säkerhet och skydda samhället från potentiella risker. Genom att tillhandahålla relevant information om tidigare kriminell bakgrund eller risk för sådana, möjliggör det för myndigheter

och organisationer att fatta välgrundade beslut och vidta lämpliga åtgärder för att minimera riskerna för brott. Samtidigt är det viktigt att användningen av belastningsregistret sker på ett rättvist och balanserat sätt, och att man undviker att stigmatisera personer på grund av sin tidigare kriminella bakgrund. Det krävs noggrannhet och omsorg för att säkerställa att informationen som lagras i registret är relevant och att det uppdateras regelbundet för att undvika att det blir en börda för dem som har avtjänat sitt straff och försöker återintegreras i samhället. Belastningsregistret fortsätter att vara en central del av det svenska rättssystemet och en viktig komponent för att skydda samhället och individer från brottslig verksamhet. Genom att använda registret på ett ansvarsfullt och korrekt sätt kan man säkerställa att det fortsätter vara ett effektivt verktyg för att främja säkerhet och trygghet i samhället (Bald, Wlyyie & Herrero, 2022).

2. Metod

I denna uppsats har vi valt att tillämpa en kvalitativ metod för att samla in och analysera det empiriska materialet som utgör uppsatsens grund. Ahrne och Svensson (2022) framhäver användningen av kvalitativ metodik som ett sätt att erhålla en mer omfattande och nyanserad förståelse av det sociala fenomen som undersöks. Kvalitativ metodik involverar en analys av hur individer uttrycker och beskriver sina erfarenheter av ett visst fenomen eller problem. Denna metod är särskilt lämplig för forskningsfrågor som inte kan besvaras genom standardiserade frågor och svarsalternativ. Vi har valt att använda dokumentanalys med syfte att behålla fokus på forskningsfrågan, utvärdera insamlad information och sammanfatta resultat för att besvara frågeställningarna (Ahrne & Svensson, 2022).

2.1 Val av metod

Dokumentanalys används för att analysera olika typer av skriftliga dokument, som exempelvis texter, rapporter, brev, protokoll, tidningsartiklar och så vidare. Syftet med att använda dokumentanalys är att få en djupare förståelse av de fenomen som dokumenten handlar om, och att dra slutsatser om olika aspekter av det sociala problemet. För att utföra dokumentanalys behöver vi samla in relevanta dokument och sedan undersöka dem noggrant. Detta kan innebära att man läser igenom dokumentet flera gånger för att få en djupare förståelse av dess innehåll och syfte. Man kan även använda olika verktyg för att analysera dokument, till exempel innehållsanalys. En fördel med dokumentanalys är att den är relativt billig och lättillgänglig, eftersom dokument ofta finns tillgängliga i olika arkiv, bibliotek eller på internet. Dessutom kan dokumentanalys vara ett effektivt sätt att komplettera andra forskningsmetoder. En nackdel med dokumentanalys är att det kan vara svårt att avgöra om dokumenten är pålitliga och representativa för det fenomen som studeras. Det kan även vara svårt att tolka dokumenten på ett objektivt sätt, eftersom tolkningar ofta påverkas av forskarens egna erfarenheter och åsikter. Sammantaget är dokumentanalys en användbar metod inom forskningsmetodik, särskilt när det gäller att undersöka sociala processer som detta arbete avser att undersöka. Det är dock viktigt att författarna är medvetna om både fördelarna och nackdelarna med denna metod och tar hänsyn till dem vid genomförandet av arbetet (Michailakis, Gillinsjö & Olaison, 2020).

Enligt Göran Bergström och Kristina Boréus (2005) är det vanligt att även studera olika texter som kan vara av betydelse för den specifika studien. Forskare bör studera språk och text för att kunna skapa sig en uppfattning om människors handlingar. Språket anses vara gränslinjen mellan en handling och en tanke. Människor över hela världen försöker ständigt förmedla olika budskap till andra människor, och detta leder till obegränsade mängder av texter och informationsmaterial riktat till människor. När dessa texter och informationsmaterial studeras av andra människor, leder det till olika associationer och tankesätt beroende på vem som mottar budskapet. I vår uppsats ser vi dokumentanalysen som ett komplement till andra kvalitativa metoder som kan användas för att analysera text (Bergström & Boréus, 2005).

Dimitris Michailakis, Jenny Gillinsjö och Anna Olaison (2020) framhåller innehållsanalysen som associeras vanligtvis med den breda kategorin kvalitativa metoder och används på en rad olika texter, till exempel statliga undersökningar, myndighetsrapporter, artiklar av olika slag med mera. Vi fann denna metod lämplig för denna typ av uppsats då den inte syftar till att kartlägga frekvensen av

vissa ord utan fokuserar på att upptäcka det latent innehåll i texten, det vill säga textens underliggande innebörd. Även det som inte nämns i en text kan vara av vikt i tolkningsarbetet. Metoden möjliggör således studier inte bara av det explicita, manifesta, innehållet i en text utan även det implicita och latent, vilket bidrar till en mer fullständig tolkning. Innehållsanalysen används idag frekvent inom det sociala arbetet, eftersom den gör det möjligt att närma sig och studera inte bara texter utan även berättelser som baseras på mänsklig erfarenhet (Michailakis, Gillinsjö & Olaison, 2020)

Ett systematiskt tillvägagångssätt i innehållsanalysen syftar till att vägleda författarna att uppnå verifierbara och giltiga slutsatser från skriftliga texter som exempelvis vetenskapliga artiklar. Innehållsanalysen som forskningsmetod kan även kombineras med andra metoder, i denna uppsats kombinerades innehållsanalysen med dokumentanalys. Mångfalden av tolkningar beror på att texter tillskrivs innebörder inom ett specifikt sammanhang, exempelvis i relation till omgivande diskurser. Texterna som användes avkodas och tolkas mot bakgrund av specifika avsikter, och materialet formuleras under vissa omständigheter med information som avser att ge svar på specifika frågor. En socialarbetare och en klient som ingår i ett samtal med varandra tolkar innehållet i samtalet på mer eller mindre varierande sätt, för att nämna ett exempel. Innehållsanalysens styrka ligger i att den gör det möjligt att utforska hur människor förstår olika händelser och upplevelser de har varit med om genom att ta fasta på de ord som de använder för att beskriva dessa. Innehållsanalysen kan genomföras på olika abstraktionsnivåer. Den med lägre abstraktionsnivå stannar vid det som uttrycks i texten vilket tar vara på det manifesta innehållet. Innehållsanalysen med högre abstraktionsnivå analyserar den underliggande innebörden i texten och tolkar textens latent innehåll, det vill säga dess innebörd. Samma exempel tolkas då utifrån den underliggande innebörden, det vill säga vad innebär beskrivningen av att brottsdömda exkluderas ute på arbetsplatsen? Vi har använt innehållsanalys för att försöka finna de underliggande innebörderna i texterna, det vill säga genom att tolka det som sägs mellan raderna för att fånga betydelsen av den underliggande innebörden. Vad gäller den vetenskapsteoretiska utgångspunkten följer innehållsanalysen den filosofiska tradition som bygger på uppfattningen att verkligheten inte når oss i sig, utan att det dessförinnan måste göras en tolkning. Tolkningen är förbindelsen mellan verkligheten och beskrivningen av verkligheten. Anledningen till att vi valde att göra en innehållsanalys är att varje beskrivning som är föremål för analys redan har tolkats i den pågående kommunikationen. Det som vi har till vårt förfogande är således någons tolkning av kommunikationen. Författarna har i sin tur tolkat beskrivningen och är medvetna om att det görs "andra ordningens" tolkning, det vill säga en tolkning av en tolkning (ibid).

2.2 Material

I vår uppsats har vi valt att använda empiriskt material i form av dokument för att undersöka hur belastningsregistret påverkar den brottsdömdes möjligheter till arbete. Vi har noggrant valt ut dokument som är relevanta för våra frågeställningar, och har sedan använt oss av kvalitativa metoder för att samla in och analysera materialet. För att kunna dra slutsatser från vårt empiriska material har vi identifierat teman som sedan har blivit undersökta med hjälp av kvalitativa analysmetoder. Vi har använt oss av innehållsanalys och dokumentanalys för att systematiskt undersöka och tolka materialet. Dessa metoder har möjliggjort en grundlig analys av dokumenten och har hjälpt oss att identifiera mönster och

teman som är av relevans för våra frågeställningar. Att använda empiriskt material i form av dokument kan ge en djupare förståelse för det ämne som studeras, då det tillåter forskaren att undersöka en stor mängd data på ett strukturerat sätt. Detta kan i sin tur ge nya insikter och upptäckter som kan bidra till vidare forskning inom området. Användningen av empiriskt material i form av dokument och kvalitativa analysmetoder har varit en viktig del av vår uppsats. Det har möjliggjort en grundlig undersökning av vårt ämne och hjälpt oss att dra relevanta slutsatser baserat på det insamlade materialet.

Karin Widerberg (2002) uttrycker att om man väljer att använda en empirisk ansats i sin forskning, hämtar man vanligtvis teman och mönster från det empiriska materialet som man sedan analyserar. Analystrådarna kan utgöra det material genom vilket dessa teman kan identifieras och utvecklas. Ofta uttrycks emellertid vissa teman i mer teoretiska termer, vilket betyder att materialet filtreras genom det teoretiska perspektiv och intresse som forskaren har. Detta görs för att undersöka vad som kan ge ett empiriskt innehåll, och även för att identifiera det som inte uttrycks explicit i materialet - det som sägs mellan raderna. Detta är ibland lika viktigt, eller till och med viktigare, att analysera än det som faktiskt sägs. Här kan teorin vara till stor hjälp för att förstå det som uttrycks implicit eller inte alls (Widerberg, 2002).

2.3 Tillvägagångssätt och Datainsamling

Uppsatsens empiriska underlag utgörs av en insamling av forskning inom kriminalitet, med fokus på hur social exkludering av brottsdömda påverkar deras återintegrering på arbetsmarknaden. Valet av denna specifika insamlingsmetod är grundat på uppsatsens övergripande forskningsfrågor och teoretiska utgångspunkter samt tidigare studier inom området. Vi har definierat våra inklusions- och exklusionskriterier noggrant för att säkerställa att våra resultat är relevanta och giltiga. För att inkludera deltagare i uppsatsen valde vi att inkludera män och kvinnor över 18 år som har blivit brottsdömda och har återintegrerats i arbetslivet. Vi har även inkluderat både unga vuxna och vuxna för att kunna jämföra resultat mellan dessa åldersgrupper. Eftersom vi har valt att fokusera på ett globalt perspektiv har vi valt att inkludera deltagare från olika länder och kulturer. Å andra sidan har vi valt att exkludera vissa deltagare från uppsatsen. Vi har valt att inte inkludera ungdomsbrottslingar under 18 år eftersom deras situation och behov skiljer sig från dem som är äldre. Vi har i efterhand även valt att exkludera kvinnor eftersom majoriteten av artiklarna från litteratursökningen endast berörde det manliga perspektivet. Slutligen har vi valt att exkludera nationella perspektiv eftersom vi vill fokusera på globala perspektiv och inte på specifika nationella förhållanden.

Genom att använda oss av inklusions- och exklusionskriterier, har vi kunnat definiera en lämplig målgrupp för vår uppsats och säkerställa att vår data är relevant och tillförlitlig. Detta har även hjälpt oss att säkerställa att vi genomför vår uppsats på ett etiskt korrekt sätt och att vi inte utesluter någon grupp av deltagare på ett diskriminerande sätt. Vissa av sökningarna resulterade i ett stort antal träffar. Trolig orsak till detta är felaktiga valda sökord. Detta korrigerades under sökprocessen för att precisera sökningen bättre.

Följaktligen har två övergripande teman identifierats, nämligen social exkludering och återintegrering på arbetsmarknaden.

Tabell 1: Redogörelse för inhämtning av empiri

Databas	Datum för sökning	Sökord	Antal träffar	Antal lästa titlar	Antal lästa abstract	Antal lästa fulltext	Antal valda artiklar
Sociological abstract	28/03–2023	Employment, post-release, prison, re-integration	19	19	4	2	1
	28/03–2023	Prisons, discrimination, stigma	27	27	6	4	1
	31/03–2023	Criminal records, background checks, labor market,	9	9	3	2	2
Google Scholar	28/03–2023	Criminal records, criminal background check, collateral consequences, employment discrimination, criminal record, labor market, punishment	18700	130	13	5	4
	07/04–2023	Employment discrimination, criminal record, criminal background check	3070	280	8	5	3
	19/04–2023	Stödverksamhet, kriminalitet, avhopp	9	9	3	1	1

2.4 Reliabilitet och validitet

Enligt Alan Bryman (2018) måste alla forskare ta hänsyn till reliabilitet och validitet i sina studier. Reliabilitet handlar om hur pålitliga studiens resultat är, medan validitet handlar om hur väl resultaten är kopplade till studiens syfte (Bryman, 2018). Judith Bell (2016) framhåller att forskningsetiska överväganden syftar till att beakta de moraliska och etiska aspekterna av forskningen, och säkerställa att den genomförs på ett sätt som respekterar människors integritet, värdighet och rättigheter. För att undvika en missvisande bild och säkerställa att forskningen ger en korrekt bild av samhället är forskningsetiska överväganden en viktig del av forskningsprocessen (Bell, 2016).

I det föreliggande uppsatsarbetet utgjorde äkthet och reliabilitet centrala aspekter för att garantera dess tillförlitlighet och trovärdighet. För att beakta äktheten av studien undvek vi vilseledande framställningar eller tendentiösa tolkningar som kunde förvränga den faktiska bilden av verkligheten. För att säkerställa reliabiliteten tillämpades väldefinierade metoder och instrument, och betydande omsorg ägnades åt både datainsamlingen och analysen. Syftet med detta var att säkerställa att om en annan forskare genomförde en identisk studie, skulle denne generera liknande eller identiska resultat. För oss handlade det om att välja rätt

mätmetoder, att använda tillräckligt stora urval och att undvika felkällor som kan påverka resultaten. För att undvika felkällor som kan påverka reliabiliteten och validiteten i vårt resultat var det viktigt att använda adekvata och tillförlitliga metoder för datainsamlingen och analysen. På så sätt har vi representerat föreliggande uppsats, en tillförlitlig och trovärdig skildring av den undersökta verkligheten.

2.5 Forskningsetiska överväganden

I denna uppsats och i all vetenskaplig forskning är det av yttersta vikt att använda etiska överväganden och följa forskningsetiska principer för att säkerställa att data har bearbetats och hanterats på ett ansvarsfullt, korrekt och etiskt sätt. Eftersom det här är en litteraturstudie och inte direktkontakt med respondenterna, har forskarna i de insamlade artiklarna inkluderat olika etiska överväganden som vi har beaktat. Vi har följt Vetenskapsrådets råd och anvisningar för att genomföra en uppsats med god forskningssed, vilket innebär att vi har undvikit fusk, plagiat och förvrängning av data. Vi har endast valt studier och litteratur som har fått tillstånd från etisk kommitté eller som har genomgått noggranna etiska överväganden och presenterats på ett adekvat sätt (Vetenskapsrådet, 2017). Sara Eldén (2020) framhåller att själva kärnpunkten i forskningen är att försöka inkorporera den andres perspektiv. En dylik strävan förutspår ett utmärkt utfall av det slutgiltiga forskningsprojektet. Att utföra analyser, vidare, är inte endast en påfrestande uppgift. Känslan av att plötsligt se sitt material ur en annan synvinkel, i synnerhet att upptäcka analytiska spår och avslöja nya samband kan till och med vara spännande. Under analysprocessens skiftande faser, det vill säga den sorterande, reducerande och argumenterande, framspringer diverse etiska frågor. Sådana frågor spänner från mer tekniska frågor, som avkodning av materialet, till mer övergripande frågor rörande huruvida vårt material behandlas med rättvisa och korrekthet. Till sist uppnår man en punkt då sorteringen av data måste initieras. Denna punkt, ofta benämnd som kodning, styrs av de forskningsfrågor som framförts i projektet och därmed även av de teoretiska grundval som legat till grund för studien. Det är av avgörande betydelse att under denna fas vara öppen för materialet och tillåta kodningen att innefatta dimensioner som inte initialt identifierats som det primära fokuset i studien. Likaledes, i den följande fasen, när det omfattande och kodade materialet ska reduceras, det vill säga när forskaren ska besluta vad som i slutändan ska vara studiens fokus, måste forskaren vara öppen för att ompröva sina utgångspunkter. Denna fas är en av de mest krävande i analysprocessen då det är omöjligt att inkludera alla dimensioner och detaljer, samtidigt som det är väsentligt att vi inte ger en vilseledande bild av materialet som helhet. Att enbart välja ut fall som stödjer ens initiala hypoteser är självklart etiskt förkastligt. Dock förekommer sådana metoder i praktiker och det kan vara utmanande att alltid vara rättvis genom att inkludera alla fall som motsäger tesen man vill förmedla. Under analysfasen måste vi även ställa oss frågan om allt material som vi samlat in faktiskt bör ingå i analysen. Det finns tillfällena då vi inte bör analysera data, även om vi har tillgång till dessa. Endast för att materialet existerar eller för att någon ger oss tillgång till det betyder det inte att det är lämpligt att använda. Slutligen måste vi tänka på hur vi hanterar det empiriska materialet. Det inkluderar att vara öppen och transparent om hur data har samlats in, hur det har analyserats och vilka slutsatser. Det är även viktigt att författaren tänker på vilka konsekvenser publiceringen kan ha (Eldén, 2020).

3. Teori

I denna uppsats har vi valt att använda oss av stigmatiseringsteorin och stämplingsteorin för att undersöka och analysera olika aspekter av kriminalitet. Genom att använda dessa teorier har vi försökt förstå hur personer med en kriminell bakgrund påverkas av att ingå i belastningsregistret, och vilka konsekvenser den stigmatisering och stämpling som medföljer, kan ha för dessa individer.

Vi har använt oss av stigmatiseringsteorin för att förstå hur stigmatisering kan påverka beteenden och attityder hos de individer som lever med en viss egenskap eller identitet som samhället ser ner på eller betraktar som avvikande. Genom att använda denna teori kunde vi undersöka hur personer som har en stigmatisk identitet, till exempel personer med en kriminell bakgrund, hanterar stigmatiseringen och dess påverkan på deras liv. Stämplingsteorin har varit användbar för att analysera hur samhället stämplar och kan påverka individens självbild och självuppfattning. Genom att använda denna teori kunde vi undersöka hur kriminalitet kan leda till en självuppfyllande profetia där individer som har blivit stämplade som kriminella kan uppleva en ökad benägenhet att fortsätta med kriminella beteenden. Detta kan leda till en negativ spiral där stigmatiseringen och stämplingen ökar risken för fortsatt kriminalitet och social marginalisering.

3.1 Stigmatisering

Stigmatisering är ett fenomen där en persons status nedvärderas på grund av besittningen av egenskaper som anses oönskade av samhället. Ordet härstammar från det grekiska språket där termen "stigma" betecknar *"något som avviker från normen eller minskar en persons moraliska status."* (Goffman, 2011:9). Erving Goffman (2011) identifierar tre olika typer av stigmat: kroppsliga missbildningar, "fläckar på den personliga karaktären" och gruppbaseade stigmat relaterade till ras, nationalitet och religion. Den stigmatiserade individen kan utsättas för social utestängning eller bli socialt brännmärkt av en mängd olika anledningar, inklusive kroppsattribut, karaktär eller kategoritillhörighet. Att vara stigmatiserad innebär i grunden att negativt avvika från vad som anses vara normalt i samhället. Goffman (2011) framhåller att stigmatisering uppstår under social interaktion, där individer har en tendens att kategorisera och bedöma andra baserat på deras förväntade egenskaper. Kriterierna för vad som utgör en avvikelse formas sålunda av den rådande sociala miljön. Människor tilldelas en virtuell eller uppenbar identitet baserat på människors intryck av dem, medan deras faktiska egenskaper och kategorier som de tillhör utgör deras faktiska sociala identitet. Diskrepansen mellan dessa två identiteter, där en persons status nedvärderas på grund av egenskaper som betraktas som negativa, kallas i sin tur för stigmatisering. Goffman (2011) menar att den faktiska identiteten är den identitet som individen har, medan den tillskrivna identiteten bygger på förväntningarna om hur personer med liknande egenskaper borde vara i relation till vår virtuella sociala identitet. Skillnaden mellan en persons faktiska och tillskrivna identitet leder till en känsla av utanförskap, vilket kan leda till isolering från både individen själv och samhället som helhet. Vidare understryker Goffman (2011) att stigmatisering åtföljs vanligen av sociala föreställningar om att personen i fråga delar karaktäristiska drag med andra. Denna koppling mellan individens personliga egenskaper och grupp tillhörighet kan leda till en ambivalent känsla hos den stigmatiserade individen, som vill distansera sig från stigmat och samtidigt möter hinder när det gäller att bryta sig loss från det. Som en följd av denna ambivalens

kan individen således konfronteras med ett val att antingen frigöra sig från likasinnade och ansluta sig till normativa sociala grupper som inte stigmatiserar honom eller henne, eller att samarbeta med likasinnade och avvisa sociala normer som kan betraktas som stigmatiserande (Goffman, 2011).

Goffmans teori om stigma beskriver två huvudkategorier av stigmatiserade individer: de som är misskrediterande och de som är misskreditabla. Den första kategorin avser individer vars stigma är tydligt och välkänt för allmänheten och således uppfattas som utanför normaliteten. Den andra kategorin avser de individer vars stigma inte är omedelbart märkbar och kanske inte är känt av andra. Enligt Goffman (2011) genomgår stigmatiserade individer en inlärningsprocess som innefattar tre faser med syfte att lära sig att hantera sitt stigma. I den första fasen lär sig den stigmatiserade personen att förstå och internalisera hur "normala" individer i samhället uppfattar deras stigmatiserade tillstånd. Den andra fasen handlar om anpassning till den sociala interaktionen som är förknippad med att vara stigmatiserad, vilket inkluderar en process av acceptans och förberedelse för att hantera förutfattade förväntningar och diskriminering från andra. Den tredje fasen handlar om att undvika att väcka uppmärksamhet på det stigmatiserade tillståndet för att undvika att icke-stigmatiserade individer märker av individens stigma (ibid).

Individer som har ett stigma, det vill säga en negativ etikett eller identifiering som leder till social avvikelser, upplever vanligtvis en bristande acceptans från omgivningen och behandlas inte på samma sätt som personer utan detta stigma. Enligt Goffman (2011) kan denna behandling förklaras av hur individen uppfattas utifrån deras defekta och negativa egenskaper, vilket i sin tur tolkas som en rättvis vedergällning för något som individen själv, deras föräldrar eller deras stam har gjort. Således kan den avvärjande reaktionen som en individ med ett stigma uppvisar i sitt försök att hantera sin situation, tolkas som ett direkt uttryck för deras påstådda defekt och därmed en fullgod motivering för den behandling de utsätts för. Goffman (2011) betonar att stigmatisering av en individ kan leda till att individen helt förkastas, trots besittning av andra normala egenskaper. För att passa in försöker stigmatiserade individer ofta tillskriva sina brister till en funktionsnedsättning och därefter försöka rätta till den. Denna funktionsnedsättning blir sedan en "krok" på vilken individen hänger upp all negativitet i sitt liv, som besvikelser och sociala åtaganden, och individen blir i sin tur beroende av funktionsnedsättningen för att undvika konkurrens och socialt ansvar. Individen söker sedan botemedel för att bota eller kompensera för sin funktionsnedsättning, dock kan hen bli mottaglig för oseriösa behandlingar. Även om funktionsnedsättningar kan behandlas kan det leda till att individen förlorar det skydd som funktionsnedsättningen tidigare hade erbjudit. Denna förlust av skydd kan göra att individen söker alternativa beteendemönster, som neurasteni eller hypokondri, för att känna sig trygg. Trots detta kan resan mot att hantera stigmat även leda till insikt och tacksamhet över vad en har, vilket kan göra den stigmatiserade individen lyckligare än de som tar sin normalitet för givet (ibid).

När en stigmatiserad person och en icke-stigmatiserad person möts och försöker interagera, uppkommer en sociologiskt primär situation. I denna situation måste båda parter ta hänsyn till stigmat och dess konsekvenser. Särskilt för den stigmatiserade personen kan detta resultera i en känsla av osäkerhet eftersom det är oklart hur den andra individen kommer att reagera på dennes stigmatiserade identitet. Denna osäkerhet kan vidare förstärkas av en uppfattning om att även

små beteenden tolkas i relation till stigmat. Individer som stigmatiseras kan få stöd från två typer av människor. Den första gruppen består av individer som delar samma stigma, vilket kan skapa en känsla av gemenskap, dock kan det även leda till att personen känner sig generaliserad och att de inte hör hemma i gruppen. Den andra gruppen består av individer som är normala, som dock har fått en insikt om den stigmatiserade personens liv och är sympatiskt inställda till detta. Dessa personer kan ge erkännande och en känsla av hedersmedlemskap i gruppen. De kan även fungera som talesmän inför en publik av normala och/eller stigmatiserade personer och förklara den stigmatiserade personens situation (Goffman, 2011).

Att bli utsatt för stigmatisering kan leda till allvarliga psykologiska konsekvenser som exempelvis skam och självhat gentemot sig själva. Dessa känslor är dock i själva verket riktade mot stigmat i sig, fast riktas mot individen på grund av omgivningens koppling av individen till den stigmatiserade egenskapen. Emellertid finns det vissa stigmatiserade individer som lyckas upprätthålla en självbild av normalitet och inte internalisera stigmat. Dessa personer är inte påverkade av den stigmatisering som de utsätts för och visar ingen oro över att bära på en stigmatiserad egenskap (ibid).

3.2 Stämplingsteorin

Enligt Jerzy Sarnecki och Christoffer Carlsson (2020) innebär stämplingsteorin att avvikande beteende uppstår genom interaktion mellan avvikare och icke-avvikare. Orsaken till brottslighet kan hänföras till det etablerade samhället och dess krav på individen, snarare än till sociala förhållanden. Fokus ligger på betydelsen av omgivningens reaktion på en avvikande handling, och om ingen upptäcker att en individ har begått en avvikelse, kommer individen inte att betraktas som en brottsling. Det är möjligt att en person uppfattas som en brottsling trots att personen inte har begått brott, om omgivningen finner individen skyldig. Om en individ utsätts för en skarp samhällelig reaktion på sin avvikelse kan detta leda till att individen utvecklar en negativ identitet och börjar avvika i enlighet med sin nya syn på sig själv (Sarnecki & Carlsson, 2020).

Vidare skriver Sarnecki och Carlsson (2020) att stämpling är ett begrepp som används för att beskriva den process där en individ som har begått ett brott blir stämplad av omgivningen som kriminell. Detta kan påverka individens egen uppfattning om sig själv och göra det enklare att upprätthålla en kriminell livsstil. Enligt stämplingsteorin kan återfall i brottslighet förebyggas genom att den brottsdömde hjälps att återintegrera sig till samhället. Stränga straff kan förstärka stämpeln som gärningsmannen får. Genom att stödja den brottsdömde till sysselsättning efter att straffet har avtjänats kan man minska risken för återfall i brottslighet. Stämplingsteorin förklarar särskilt det sekundära brottsbeteendet, vilket innebär att man fortsätter att begå brott efter att man har begått sitt första brott. Detta beror på hur individens omgivning och samhället förhåller sig till individen och brottet. Till exempel kan en person som har begått ett brott ha svårt att återgå till arbetslivet efter att ha avtjänat sitt straff. Om personen blir utanför arbetslivet, familjen eller andra viktiga samhällsaktörer är det svårare att avstå från brott. En av de mest ansedda stämplingsteoretikerna är Howard S. Becker, som har undersökt avvikande beteende som ett socialt fenomen som skapas av samhället till följd av stämpling. Enligt Beckers teori uppstår avvikelsen i varje fall när individen bryter mot samhällets sociala regler. Det är sålunda inte själva handlingen i sig eller dess definition som ett brott i lagen som gör en person

kriminell, utan orsaken är samhällets reaktion på den avvikande handlingen (Sarnecki & Carlsson, 2020).

Mats Hilde (1996) lyfter Beckers stämplingsteori som betonar att omgivningens reaktioner spelar en avgörande roll för att förstå det avvikande beteendet. Becker definierar avvikande handlingar som en oförmåga att följa normer och regler och menar att människor skapar sociala regler och sammanhang som råder i samhället. En avvikare skiljer sig från normen och från andra medmänniskor, och det är omgivningens reaktion på en avvikande handling som leder till att en individ stämplas som avvikande. Vidare betonar Hilde (1996) att avvikelsen inte är beroende av individen utan snarare av samhällets reaktion på avvikelsen. Stämplade individer blir mer synliga i samhället och övervakas noggrant av både omgivningen och rättsväsendet, vilket ökar sannolikheten för att de ska utföra ytterligare handlingar (Hilde, 1996). Becker (2006) diskuterar avvikelse ur ett sociologiskt perspektiv och definierar det som en överträdelse av ett samförstånd norm. Enligt detta synsätt söker man efter faktorer i avvikarens personlighet och livssituation för att förklara deras överträdelser och bekräfta avvikelsen. Det framhålls att avvikelsen inte är en objektiv kategori utan snarare en social konstruktion som skapas genom etikettering. Det innebär inte att alla personer som har begått en avvikande handling betraktas som avvikare eftersom etiketteringsprocessen kan vara ofullständig eller oriktig. Dessutom kan vissa personer betraktas som avvikande även om de inte har brutit mot en samhällelig regel. Eftersom det inte finns någon homogen grupp av avvikare kan man inte förvänta sig att hitta gemensamma faktorer som förklarar avvikelsen. Dock delar alla som betecknas som avvikare etiketten och erfarenheten av att vara utanför samhället. Poängen är att andras reaktioner måste betraktas som värda att problematisera. Vidare framhåller Becker (2006) att det finns olika typer av variationer i hur avvikande handlingar behandlas. Det påpekas att det kan finnas variation över tid, där samma avvikande handling kan leda till olika reaktioner vid olika tillfällen. Förekomsten av kampanjer mot olika slags avvikelser illustrerar detta väldigt tydligt, bland annat så bevakar polismyndigheten flera förorter med luftburna drönarkameror trots att det saknas skyltar eller annan information om drönarna vilket exemplifierar övervakningssamhällets funktion när det gäller att förstärka avvikandet (Becker, 2006).

Till vilken grad en handling betraktas som avvikande beror på vem som begår handlingen och vem som känner sig ha lidit skada av den. Regler brukar användas mer på vissa individer än andra. Studier av ungdomsbrottslighet visar att pojkar från medelklassområden inte lika ofta blir åtalade och dömda som pojkar från förorten, även om det ursprungliga brottet var likadant i båda fallen. Detta visar på en variation i hur regler tolkas och appliceras beroende på vem som begår handlingen och vem som känner sig drabbad av den (ibid). Teorin påvisar hur avvikande beteenden kan påverka en individs identitet genom att avvikelsen normaliseras om den inte upptäcks av omgivningen och kan därmed integreras i en individs identitet. Om normalisering inte längre är möjligt, kan det dock leda till självstämpling och identifiering med det avvikande beteendet, vilket resulterar i en sekundär avvikelse. Effekten av de sociala reaktioner som uppstår i samband med avvikelsen varierar beroende på personens självbild. Om en person har en självbild av sig själv som icke-kriminell har stämpling av personen liten inverkan på självbilden. Om självbilden dock är svag kan stämplingsprocessen få personen att acceptera stämpling som en viktig del av jaget. Sammanfattningsvis kan det avvikande beteendet bli en del av en individs identitet, beroende på sociala

reaktioner på avvikelsen och personens självbild, vilket kan leda till normalisering och till slut sekundär avvikelse (Giddens, & Sutton, 2020).

Vi har valt att ta upp stigmatiseringsteorin och stämplingsteorin i vårt examensarbete eftersom de är relevanta teorier för att förstå hur brottsdömda återintegreras i arbetslivet. Både stigmatiseringsteorin och stämplingsteorin är teorier som beskriver hur personer kan bli stämplade och marginaliserade av att de har begått brott. Dessa teorier är viktiga för att förstå hur brottsdömda kan uppleva stigmatisering och hur detta kan påverka deras möjligheter att återintegreras på arbetsmarknaden. Stigmatiseringsteorin beskriver hur en person kan bli stämplad på grund av egenskaper som anses avvika från normen, exempelvis efter att ha begått brott. Stämplingsteorin bygger på stigmatiseringsteorin och beskriver hur stämplade personer kan få en negativ självbild och uppfattning om sig själva, vilket kan leda till att de beter sig på ett sätt som bekräftar stämplingen.

Konsekvenser av att använda stigmatiseringsteorin och stämplingsteorin i vårt examensarbete är flera. Genom att ta upp dessa teorier kan vi bättre förstå hur brottsdömda upplever sin situation och vilka hinder de kan möta när de försöker återintegreras i arbetslivet. Vi kan även bättre förstå hur samhällets stigmatisering av brottsdömda kan förstärka negativa beteenden och uppfattningar om dessa personer. Att använda sig av stigmatiseringsteorin och stämplingsteorin i vårt examensarbete kan även hjälpa oss att hitta lösningar för att minska stigmatiseringen av brottsdömda och underlätta deras återintegrering i arbetslivet. Genom att förstå hur stämplingen kan påverka individen och samhället som helhet, kan vi hitta sätt att bryta stigmatiserande beteenden och skapa en mer inkluderande arbetsmiljö för brottsdömda. Sammanfattningsvis är stigmatiseringsteorin och stämplingsteorin relevanta teorier för att förstå hur brottsdömda kan uppleva stigmatisering och marginalisering i samhället. Genom att ta upp dessa teorier i vårt examensarbete kan vi öka förståelsen för dessa processer och hitta metoder för att minska stigmatiseringen av brottsdömda.

4. Resultatredovisning

Under följande avsnitt kommer vi att redogöra för tidigare forskning som är relevant för att besvara våra frågeställningar. Denna uppsats kommer att utforska hur social exkludering och diskriminering påverkar möjligheterna för personer med en tidigare kriminell bakgrund att integrera sig i samhället och hitta arbete. För att ge en mer omfattande förståelse av detta ämne kommer vi även att undersöka relevant litteratur om ämnet. För att kunna undersöka hur belastningsregistret påverkar den brottsdömdes möjligheter att få anställning kommer vi att undersöka hur social exkludering, diskriminering och stigmatisering tar sig uttryck i brottsdömda individers liv. Vi har även valt att undersöka indirekt straff som dessa brottsdömda individer kan uppleva i samhället och detta för att påvisa om social exkludering, diskriminering och stigmatisering sker efter avtjänat straff. För att besvara frågan om vilka metoder och åtgärder som har identifierats som effektiva för att stödja personer som har nekats anställning på grund av belastningsregistret, har vi valt att undersöka det sociala arbetets roll och funktion. Den valda tidigare forskningen utgör en grundläggande bas för tolkningen av analysen. Genom att hänvisa till tidigare forskning och vetenskaplig litteratur kan man nyttja erfarenhet och kunskap som redan har samlats inom området. Den tidigare forskningen ger en kontext för att förstå och tolka resultaten av den aktuella analysen. Genom att bygga vidare på den existerande kunskapen kan man identifiera tidigare mönster, teman och slutsatser som är relevanta för analysen. Genom att dra paralleller och jämföra resultaten med tidigare forskning kan man bedöma om resultatet bekräftar, motsäger eller utökar den befintliga kunskapsbasen. Totalt sett identifierades 11 artiklar. Dessa artiklar bildade 2 teman samt 5 underteman. I tabell 2 redogörs det för respektive artikels placering i teman.

Tabell 2: Redogörelse för vald empiri

Författare till valda artiklar	Undertema	Tema
Hong Chui & Kwok-Yin Cheng (2013)	Diskriminering	Social exkludering
Doyle et.al (2021)		
Thompson, & Cummings (2010)		
Ahmed & Lång (2017)	Stigmatisering	Återintegrering på arbetsmarknad
Alstam, Forkby, & Holm (2021).	Stämpling	
Backman (2012)	Strategier	
Jacobs, & Larrauri (2015)		
Kirk & Wakefield (2018)		
Rovira (2020)	Socialt arbete	
Turanovic, Rodriguez & Pratt (2012)		

4.1 Social exkludering på arbetsmarknaden

I en studie av Caroline Doyle et al. (2021) diskuteras hur belastningsregistret kan påverka olika dimensioner av en persons liv, inklusive deras möjlighet att erhålla anställning, bostad och utbildning på grund av en tidigare kriminell bakgrund. Doyle et al. (2021) poängterar särskilt att anställning, boende, utbildning och socialt liv är områden där personer med en tidigare kriminell bakgrund kan möta hinder och uteslutning på grund av fördomar och rädsla. Till exempel kan personer med en kriminell bakgrund stöta på svårigheter att få anställning och uppleva social exkludering och stigmatisering från samhället. Doyle et al. (2021) understryker att många arbetsgivare kan ha en negativ inställning till personer med en kriminell bakgrund, vilket kan leda till att de inte blir kallade till intervju eller att deras kriminella bakgrund överskuggar deras andra meriter vid rekryteringsprocessen. I studien betonas hur vissa yrkesområden kräver en säkerhetskontroll och hur personer med en tidigare kriminell belastning kan uteslutas från dessa yrken, vilket kan hämma deras karriärutveckling och medföra social exkludering samt ekonomisk marginalisering. Doyle et al. (2021) föreslår en rad lösningar för att minska den negativa påverkan av belastningsregistret på anställning. En lösning som föreslås är att införa lagar och policys som begränsar arbetsgivarens tillgång till belastningsregister samt tillhandahåller en rättighet för individer med en tidigare kriminell belastning att förklara sin situation och framsteg utan att utsättas för diskriminering (Doyle et al., 2021).

Doyle et al. (2021) noterar att vissa länder har infört lagar för att skydda individer med en kriminell bakgrund från diskriminering i anställningsprocessen. De betonar "Ban the Box"-lagar, som förbjuder arbetsgivare att fråga om en sökandes kriminella bakgrund på ansökningsformulär och istället förväntas ta upp frågan senare i rekryteringsprocessen. Det är av betydelse att personer med en kriminell bakgrund får tillgång till utbildning och yrkesutbildning, för att öka deras chanser att få anställning och utveckla sin karriär. Således föreslås en möjlig lösning att erbjuda personer med en kriminell bakgrund stöd och resurser för att hitta jobb och utveckla färdigheter som är relevanta för arbetsmarknaden. Det är av betydelse att samhället förändrar sin inställning till personer med en kriminell bakgrund och att de ges en andra chans och möjlighet att återintegreras i samhället. Enligt Doyle et al. (2021) är arbetsmarknadsdiskriminering en av de mest påtagliga formerna av social exkludering, där personer med en kriminell bakgrund hindras från att få anställning eller utveckla sin karriär på grund av sin bakgrund. Detta kan leda till fattigdom och ökad risk för återfall i kriminalitet. Utöver detta kan social exkludering ske genom stigmatisering och marginalisering i samhället, vilket kan göra det svårt för personer med en kriminell bakgrund att etablera sig och leva ett normalt liv. Doyle et al. (2021) poängterar att begränsad tillgång till utbildning och andra resurser som kan hjälpa personer med en kriminell bakgrund att återintegreras i samhället även är en form av social exkludering (ibid).

I en artikel av Mindi N. Thompson och Devon L. Cummings (2010) diskuteras social exkludering och dess olika definitioner, inklusive ekonomisk och social uteslutning, som kan leda till marginalisering och utanförskap för individer i samhället. Författarna betonar hur social exkludering kan skapa och upprätthålla ojämlikheter i samhället, särskilt för personer med en kriminell bakgrund. De betonar hur social exkludering kan påverka dessa personers livssituation och hur de uppfattas av samhället, samt begränsar deras tillgång till utbildning, resurser och möjligheter på arbetsmarknaden. Vidare framhåller Thompson och

Cummings (2010) hur personer med en kriminell bakgrund kan uppleva arbetsmarknadsdiskriminering, begränsad tillgång till utbildning och andra resurser, stigmatisering och marginalisering, vilket kan göra det svårt för dem att återintegreras i samhället. Författarna diskuterar även hur social exkludering kan öka risken för återfall i kriminalitet, eftersom personer som upplever social exkludering kan känna sig utestängda från samhället och inte ha något att förlora genom att begå ytterligare brott. För att minska social exkludering hos personer med en kriminell bakgrund presenterar författarna flera strategier. Dessa inkluderar att minska stigma och negativa stereotyper genom ökad medvetenhet och utbildning om dessa frågor, samt att öka tillgången till arbete, utbildning och andra resurser genom implementering av policys och arbetspraktikprogram som syftar till rehabilitering och återintegrering. Thompson och Cummings (2010) framhåller även betydelsen av samhällets olika sektorer och institutioners deltagande, som exempelvis utbildning, hälso- och sjukvård, arbetsmarknad och kriminalvård, för att skapa en mer sammanhängande och koordinerad strategi. Genom att använda en helhetsstrategi som innefattar att minska stigma, öka tillgången till resurser och involvera samhällets olika sektorer och institutioner kan samhället bidra till att främja en mer inkluderande och rättvis miljö för personer med en historik av kriminellt beteende (Thompson & Cummings, 2010).

Backman (2012) diskuterar hur obligatoriska brottsregisterkontroller vid anställning i Sverige kan påverka social exkludering på arbetsmarknaden för personer med kriminell bakgrund. Backman (2012) betonar att sådana kontroller kan ha negativa effekter genom att stigmatisera arbetssökande med kriminell bakgrund och begränsa deras möjligheter att få anställning. Kontrollerna kan även användas för att identifiera andra arbetssökande som inte har någon koppling till kriminalitet, vilket är en funktionell utvidgning som Backman (2012) pekar på som en risk. Backman (2012) belyser de potentiella negativa effekterna av obligatoriska brottsregisterkontroller vid anställning. Å ena sidan kan sådana kontroller minska risken för anställningsbrott och skapa en säkrare arbetsmiljö. Å andra sidan kan de stigmatisera arbetssökande med kriminell bakgrund och begränsa deras möjligheter att få arbete, vilket kan leda till social exkludering och ökad ojämlikhet. Backman (2012) hävdar att det är viktigt att finna en balans mellan att säkra arbetsplatsen och att undvika att utesluta arbetssökande baserat på deras kriminella bakgrund. Detta kan uppnås genom att överväga alternativa metoder för att säkra arbetsplatsen och genom att utbilda arbetsgivare om diskriminering och likabehandling på arbetsplatsen. Backman (2012) föreslår alternativa metoder för att minimera risken för social exkludering och diskriminering vid anställning. Vidare skriver Backman (2012) att arbetsgivare bör göra en individuell bedömning av den arbetssökandes kriminella bakgrund, istället för att använda obligatoriska brottsregisterkontroller. Detta skulle innebära att arbetsgivaren bedömer varje kandidat utifrån deras specifika omständigheter och kriminella bakgrund som i sin tur resulterar i att kriminell exkludering undviks. Vidare understryker Backman (2012) att arbetsgivare bör fokusera på relevanta brott för den specifika anställningen för att minimera risken för exkludering. Det kan exempelvis vara adekvat att kontrollera en individs kriminella bakgrund om de söker en position som kräver hög säkerhet, dock är det inte nödvändigt för alla typer av anställningar. För att stödja rehabilitering och återintegrering för personer med kriminell bakgrund föreslås det att arbetsgivare erbjuder stöd som exempelvis utbildning, rehabilitering och andra resurser. Genom att använda dessa metoder kan risken för social exkludering och

diskriminering vid anställning minskas och en rättvis och icke-diskriminerande arbetsmarknad för personer med kriminell bakgrund kan skapas (Backman, 2012).

I en studie undersökte Marti Rovira (2020) erfarenheterna av arbetssökande med tidigare kriminella överträdelser när de avslöjar sin bakgrund för potentiella arbetsgivare i Sverige. Studien visade på omfattande hinder på arbetsmarknaden för dessa individer, som ofta möter social exkludering och diskriminering när de avslöjar sin kriminella bakgrund. Flera av deltagarna i studien beskrev känslor av skam, ångest och hopplöshet i samband med att söka arbete, och hur deras kriminella bakgrund hindrade dem från att hitta arbete och vidareutveckla sina karriärer. Rovira (2020) betonar att det är nödvändigt att finna en balans mellan att skydda arbetsgivarens intressen och att undvika social exkludering och diskriminering av personer med tidigare kriminella bakgrunder. Därutöver betonar Rovira (2020) vikten av att dessa arbetssökande har tillgång till adekvat stöd- och rådgivning för att navigera arbetsmarknaden och hitta lämpliga arbeten som är villiga att ta hänsyn till deras bakgrund. Studien använde en kvalitativ metodik, baserad på intervjuer med 18 individer som var brottsdömda och som nyligen hade sökt jobb. Resultatet visade på ett betydande stigma kring deras kriminella bakgrund, vilket ledde till känslor av att vara stämplade som oönskade och farliga på arbetsmarknaden. Rovira (2020) framhåller de potentiella negativa konsekvenserna av att använda brottsregister för att screena arbetssökande. Förutom att leda till social exkludering och diskriminering av individer med brottsregister, kan detta leda till en minskning av mångfalden på arbetsplatsen och snedvridning av arbetskraften i riktning mot individer med mindre riskfyllda bakgrunder, vilket kan ytterligare förstärka exkluderingen. Rovira (2020) framhåller betydelsen av att förstå att kriminella handlingar inte alltid är ett resultat av individuella val eller moraliska avvikelser, utan även kan vara ett resultat av sociala och ekonomiska faktorer, som exempelvis fattigdom, bristande utbildning, drogmissbruk eller psykisk ohälsa. Dessa faktorer kan skapa hinder för personer med kriminell bakgrund att hitta en anställning och bryta sig från cykeln av brottslighet och social marginalisering. För att bemöta dessa utmaningar föreslår forskare att regeringen, arbetsgivare och civilsamhällets aktörer vidtar åtgärder för att minska diskrimineringen av personer med kriminell bakgrund på arbetsmarknaden. Förslagen innefattar reformer av det kriminalrättsliga systemet för att minska antalet individer som hamnar i fängelse, öka tillgången till utbildning och yrkesutbildning, implementering av riktade arbetsmarknadsprogram för individer med kriminell bakgrund, samt främjande av medvetenhet och utbildning kring social rättvisa (Rovira, 2020).

Wing Hong Chui och Kevin Kwok-Yin Cheng (2013) betonar hur självstigmatisering och upplevd diskriminering kan bidra till förstärkning av den sociala exkluderingen av personer med kriminell bakgrund på arbetsmarknaden. Vidare betonar Hong Chui och Kwok-Yin Cheng (2013) att social exkludering av individer med kriminell bakgrund kan leda till ökad kriminalitet och återfall i brottslighet. När personer med kriminell bakgrund nekas anställning och möjligheter till återintegrering i samhället kan det leda till känslor av hopplöshet och förlust av förtroende för samhället, vilket kan bidra till att de återgår till kriminella handlingar. För att minska social exkludering av personer med kriminell bakgrund på arbetsmarknaden krävs en kombination av åtgärder, inklusive utbildning, yrkesutbildning och stöd för att söka arbete för att minska diskriminering och stigmatisering. Det är väl dokumenterat att personer med en kriminell bakgrund har svårt att återintegreras i samhället efter avtjänat straff och

en viktig faktor som bidrar till detta är social exkludering på arbetsmarknaden. När personer med kriminell bakgrund nekas anställning och möjligheter till återintegrering i samhället kan det leda till känslor av hopplöshet och förlust av förtroende för samhället. Forskning visar att diskriminering och stigmatisering är vanliga på den svenska arbetsmarknaden och personer med kriminell bakgrund är en särskilt utsatt grupp. Dessa negativa upplevelser kan bidra till att de återgår till kriminella handlingar och att cykeln av brottslighet och social exkludering fortsätter. Det är viktigt att se dessa personer som individer som är kapabla att återintegreras och att ge dem möjlighet att visa sina förmågor och bidra positivt till samhället (Hong Chui & Kwok-Yin Cheng, 2013).

Sammanfattningsvis visar forskningen att belastningsregistret kan orsaka problem för personer att få anställning, bostad och utbildning på grund av stigma och fördomar. För att minska denna risk behövs strategier för att minska stigma och involvera samhällets aktörer. Det föreslås att individuell bedömning och stöd till arbetsgivare kan hjälpa till att skapa en rättvis arbetsmarknad för personer med kriminell bakgrund. Regeringen, arbetsgivare och civilsamhällets aktörer bör vidta åtgärder för att minska diskrimineringen. Det är även viktigt att förstå att kriminella handlingar kan ha socioekonomiska orsaker. För att minska social exkludering behövs utbildning, yrkesutbildning och stöd för att söka arbete. Personer med kriminell bakgrund bör ses som individer som kan återintegreras och bidra positivt till samhället.

4.2 Diskriminering och stigmatisering på arbetsmarknaden

I Sverige råder en lagstiftning som syftar till att förhindra diskriminering, dock är diskrimineringslagens räckvidd begränsad till att bekämpa ojämlik behandling baserad på faktorer som kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder. Detta innebär att skyddet mot diskriminering inte inkluderar en persons brottsregister, vilket möjliggör för arbetsgivare att diskriminera arbets sökande som har en kriminell bakgrund. För de flesta yrken är före detta brottsdömda inte skyldiga att avslöja sitt brottsregister för sina arbetsgivare. Dock finns det undantag, där arbetsgivare inom barnuppfostran och barnomsorg enligt skollagen är skyldiga att undersöka om potentiella anställda tidigare har dömts för grova brott som exempelvis sexbrott, mord, grov misshandel, kidnappning, grovt rån eller barnpornografibrott (Ahmed & Lång, 2017).

Ali M. Ahmed och Elisabeth Lång (2017) genomförde en studie i Sverige för att undersöka möjligheter till anställning för personer med en kriminell bakgrund på den svenska arbetsmarknaden. Författarna undersökte även i vilken utsträckning diskrimineringen förekommer, samt om det fanns faktorer som påverkade före detta kriminellas anställningsmöjligheter. I studien tillämpades en metod baserad på fiktiva ansökningar för jobbannonser, där vissa ansökningar inkluderade information om sökandens tidigare kriminella bakgrund medan andra ansökningar inte nämnde detta. Resultatet visade att personer med en kriminell bakgrund hade betydligt lägre chanser att bli kallade till intervju jämfört med personer utan en kriminell bakgrund, trots liknande kvalifikationer. Denna observation indikerar en markant diskriminering mot personer med en kriminell bakgrund på den svenska arbetsmarknaden. Ahmed och Lång (2017), som genomförde studien, framhåller att det finns betydande skillnader på arbetsmarknaden mellan före detta brottslingar och icke-brottslingar. Att hindra personer med en kriminell bakgrund från att få tillgång till arbetsmarknaden kan få allvarliga konsekvenser för både

individens välbefinnande och för samhället som helhet. Det kan leda till ökad risk för återfall i brott samt svårigheter med att återintegreras i samhället efter avtjänat straff. Sådana hinder kan även ha ekonomiska konsekvenser för samhället genom ökad brottslighet och skador på brottsoffer, förlorade mänskliga resurser och produktivitet. Ur både individuell och samhällelig synvinkel är det således av stor vikt att underlätta före detta brottsdömdes återintegrering på arbetsmarknaden och i samhället som helhet. Resultatet betonar behovet av att vidta åtgärder för att motverka diskriminering mot personer med kriminell bakgrund, och att främja en mer inkluderande arbetsmarknad (ibid).

I Hong Chui och Kwok-Yin Chengs (2013) studie undersöktes erfarenheterna av diskriminering och självstigma hos 16 unga män som nyligen släppts från fängelser i Hongkong. Genom kvalitativa djupintervjuer fick deltagarna möjlighet att uttrycka sina upplevelser av livet efter fängelsestraffet och resultatet visade att deltagarna uppfattade sig själva som utsatta för diskriminering, främst från potentiella arbetsgivare. Diskriminering vid anställning utgör ett av de mest betydande hinder för en framgångsrik återintegrering av brottsdömda i samhället. Trots att regeringen under de senaste åren har vidtagit åtgärder för att uppmuntra arbetsgivare att ge brottsdömda en andra chans, framhåller Hong Chui och Kwok-Yin Cheng (2013) att diskrimineringen av före detta brottsdömda fortsätter. Detta utgör särskilt svårigheter för unga brottsdömda när de strävar efter att bli självförsörjande vuxna och återintegreras på arbetsmarknaden. En rad studier visar att arbetsgivare har fördomar mot före detta brottsdömda, och för personer som har suttit i fängelse kan brottsregistret ytterligare försvåra möjligheterna att få anställning. Resultatet från studien visade att mindre än hälften av de ungdomar som övergick från fängelse till samhälle, var sysselsatta med arbete eller utbildning sex månader efter frisläppandet, och att denna andel sjönk till 30 % efter tolv månader. Ungdomarnas förväntningar om att få anställning efter frisläppandet ansågs vara en lösning på livets problem, dock blev dessa förväntningar ofta inte uppfyllda. De unga männen i urvalet diskuterade hur de blev utsatta för diskriminering efter att ha avtjänat sitt straff i fängelset. Bland de 16 deltagarna i studien uppgav 11 individer att de stötte på betydande svårigheter när de sökte efter lagliga anställningar, trots att arbetsgivare inte explicit avböjde ansökningarna. Deltagarna beskrev att de upplevde en fördomsfull känsla av orättvisa mot dem, där de betraktades som potentiella hot och skuldbelades om något gick fel (Hong Chui & Kwok-Yin Cheng, 2013).

En liknande problematik med diskriminering vid anställning av före detta brottsdömda har även studerats utanför Hongkong. I en studie av James B. Jacobs och Elena Larrauri (2015) framkommer att diskriminerande lagar leder till begränsade sysselsättningsmöjligheter för tidigare straffbelagda individer. Denna begränsning av utrymmet till sysselsättning är särskilt problematisk i länder som USA. I USA har allmänheten tillgång till information om individers kriminella bakgrund, vilket tillåter arbetsgivare att diskriminera tidigare brottsdömda vid anställning och bevarande av anställning. Jacobs och Larrauris (2015) studie visade på att högkvalificerade personer med brottsregister hade 35% mindre chans att få positiv respons från arbetsgivare jämfört med högkvalificerade personer utan brottsregister. Lågkvalificerade personer med brottsregister hade 21% mindre chans att få positiv respons från arbetsgivare jämfört med matchade personer utan brottsregister (Jacobs & Larrauri, 2015).

Europadomstolen har uttryckt en oro över de negativa effekterna som ett kriminalregister kan ha på anställningsmöjligheterna. Trots denna oro är det inte förbjudet för arbetsgivare inom europeiska länder att begära att arbetssökande och anställda avslöjar tidigare domar eller att överväga brottsdomar i anställningsbeslut. Denna praxis kan potentiellt leda till att individer som tidigare har dömts för brott diskrimineras på arbetsmarknaden. Jacobs och Larrauri (2015) understryker att om kriminella bakgrundskontroller inte avslöjas för arbetsgivare, skulle anställningsmöjligheterna inte påverka före detta brottsdömda. I Förenta staterna är kriminella bakgrundskontroller allmänt tillgängliga i offentliga register, vilket resulterar i att 80 procent av arbetsgivare i landet utför bakgrundskontroller av arbetssökande. Även om det inte innebär att varje fällande dom automatiskt diskvalificerar en sökande, är det en potentiell faktor som kan påverka arbetsgivarens beslut vid anställning. I vissa länder är arbetsgivarens befogenhet att använda brottsregister begränsad och för att kunna använda denna information måste arbetsgivaren kunna påvisa dess relevans för jobbet. I Finland råder en lagstiftning som skyddar arbetssökandes integritet genom att befria dem från kravet att avslöja sitt brottsregister till potentiella arbetsgivare. Enligt finsk lagstiftning är det obligatoriskt för en individ som begär en kopia av sitt brottsregister att ange orsaken till att de behöver utdraget eller intyget från National Criminal Register (NCR). Om myndigheten finner att en kopia av kriminalregistret inte är relevant för det sökta arbetet, har de befogenhet att avslå begäran. I Nederländerna följer arbetsgivaren en process där de lämnar in ett formulär som beskriver arbetsuppgifterna och ansvaret för den sökta tjänsten. Om det inte finns några hinder, skickar justitieministern ett intyg om avsaknad av brottsregister till arbetsgivaren. Detta förfarande möjliggör en separat bedömning av den sökandes kompetens och kvalifikationer från den eventuella påverkan av en kriminell bakgrund. Fördelen med denna process är att arbetsgivaren undviks från att få tillgång till den anställdes brottsregister (Jacobs & Larrauri, 2015).

Hong Chui och Kwok-Yin Cheng (2013) diskuterar i sin artikel fenomenet stigma, som sedan Erving Goffmans inflytelserika arbete, har definierats som en socialt konstruerad "märkning" av individer som ifrågasätter deras trovärdighet och tilldelar dem oönskade egenskaper. För före detta brottsdömda kan detta märke innebära en dömd status som fortsätter att påverka deras liv långt efter att de har avtjänat sitt straff (Hong Chui & Kwok-Yin Cheng, 2013). Detta stigma kan sedan leda till svårigheter med att hitta anställning och upprätthålla en stabil ekonomisk situation, vilket även Thompson och Cummings (2010) påpekar i sin studie. Thompson och Cummings (2010) konstaterar att det är vanligt att en stor andel av individer som har en kriminell bakgrund, efter att ha blivit frisläppta från fängelse eller andra institutioner, upplever svårigheter med att hitta anställning och upprätthålla en stabil ekonomisk situation. Dessa svårigheter kan i sin tur ha en negativ inverkan på risken för återfall i brott och andra sociala problem. Trots detta har betydelsen av arbetslivet för före detta brottslingar länge varit försummad (Thompson & Cummings, 2010).

Enligt Hong Chui och Kwok-Yin Cheng (2013) möter före detta brottsdömda stigmatisering och hinder när de söker anställning. Stigmatiseringen som följer med att ha en kriminell bakgrund har en djupgående inverkan på återintegrering där före detta brottsdömda tvingas välja mellan att antingen stigmatiseras eller avstå från anställningsmöjligheter. Thompson och Cummings (2010) poängterar precis som Hong Chui och Kwok-Yin Cheng (2013), stigmatiseringen som före detta brottslingar möter från samhället och arbetsgivare. Stigmatisering kan leda

till negativa konsekvenser som minskad självkänsla, sämre social integration och försämrad hälsa, vilket kan hämma återintegreringsprocessen. Utöver att själva dra sig tillbaka och känna skam, kan individer som stigmatiseras även reagera med ilska. Detta fenomen har debatterats och forskare har varit splittrade när det gäller önskvärdheten av stigmatisering. Å ena sidan förespråkar vissa att stigmatisering kan fungera som ett avskräckande medel mot framtida brott genom att utlösa skam och förlägenhet. Å andra sidan hävdar andra att stigmatisering kan leda till ilska och bitterhet snarare än skam och ånger, vilket i sin tur kan öka risken för återfall i brott (Hong Chui & Kwok-Yin Cheng, 2013; Thompson & Cummings, 2010).

Vidare har studier visat att diskriminering mot före detta brottsdömda fortsätter att vara ett utmanande problem, vilket delvis beror på att arbetsgivare hålls ansvariga för eventuella kriminella handlingar som begås av deras anställda. För att bättre förstå arbetsgivares förväntningar och rädslor i samband med anställning av före detta brottslingar behövs det mer information från arbetsgivarnas perspektiv om hur en kriminell bakgrund påverkar deras anställningsbeslut och attityder. Denna information skulle kunna användas för att utbilda arbetsgivare samt minska stigmat mot denna grupp. Att brottsdömda nekas anställning och möjligheter till återintegrering i samhället kan ses som ett indirekt straff av samhället, som indirekt straffar individer med en kriminell bakgrund (Thompson & Cummings, 2010).

Sammantaget visar forskning hur personer med kriminell bakgrund möter betydande diskriminering på den svenska arbetsmarknaden, vilket är ett hinder för återintegrering. Finland och Nederländerna har implementerat lagar för att skydda arbets sökandes integritet och möjliggöra en separat bedömning av en persons kompetens och kvalifikationer. Stigmatiseringen av före detta brottsdömda ökar risken för återfall i brott och andra sociala problem. Mer information behövs från arbetsgivarens perspektiv för att minska stigmat och nekandet av anställning där återintegrering av före detta brottslingar kan ses som ett indirekt straff av samhället.

4.3 Indirekt straff

I en studie av David S. Kirk och Sara Wakefield (2018) betonas att när kriminella döms till fängelsestraff, separeras de vanligtvis från samhället och placeras i en fängelsemiljö. Under sin tid i fängelset, bestraffas de direkt genom förlusten av sin frihet och avskärmningen från sina familjer och samhället som helhet. När individen sedan avtjänat sitt fängelsestraff och återvänder till samhället, möter de ofta ytterligare hinder i sin återintegrering till samhället. Detta beror på att de ofta blir stämplade som "kriminella", vilket kan leda till att arbetsgivare, hyresvärdar och andra beslutsfattare i samhället ser dem som mindre tillförlitliga eller mindre lämpliga för vissa positioner. Som en följd av dessa hinder och stigmatiseringen av individen, kan brottsdömda ha svårt att hitta arbete, bostad och sociala relationer. Detta kan leda till en ond cirkel av fattigdom, social isolering och kriminalitet. Denna indirekta form av straff kan vara lika allvarlig som det direkta fängelsestraffet och kan pågå under en lång tid efter frisläppandet från fängelset. Kirk och Wakefield (2018) betonar att en av de mest effektiva metoderna för att hjälpa frisläppta individer att återintegreras i samhället är att ge dem tillgång till stödprogram som syftar till att hjälpa dem att hitta arbete, bostad och andra nödvändiga resurser. Detta kan hjälpa de att bryta den onda cirkeln av kriminalitet och minska risken för återfall i brottslighet. Stämplingen av personer som tidigare

har dömts för brott, eller som har en kriminell bakgrund, kan leda till stora hinder för deras återintegrering i samhället (Kirk & Wakefield, 2018).

Kirk och Wakefield (2018) framhåller att det förekommer olika typer av stämpling gentemot personer med en kriminell bakgrund, vilket kan innebära att individen betraktas som mindre trovärdig, mindre lämplig för vissa arbeten och mindre tillförlitlig i sociala sammanhang. Som ett resultat av detta kan personer som har suttit i fängelse eller som har en kriminell bakgrund ha svårt att hitta arbete och bostad, vilket kan försvåra deras återintegrering till samhället och självförsörjningen. Dessutom kan stämplingen leda till social isolering, diskriminering och fördomar, vilket i sin tur kan förhindra upprättandet av en stabil social struktur. Dessa svårigheter kan leda till hopplöshet och hjälplöshet hos personer som försöker återintegrera sig i samhället efter att ha avtjänat sitt fängelsestraff. Det kan även öka risken för återfall i brottslighet, vilket i sin tur ökar de samhälleliga kostnaderna för brottsbekämpning. För att bekämpa denna stämpling och underlätta återintegreringen av personer som har suttit i fängelse eller har en kriminell bakgrund kan det vara viktigt att utbilda allmänheten om de faktiska orsakerna till brottslighet och betydelsen av att ge personer en andra chans. Vidare kan det vara nödvändigt att tillhandahålla stödprogram för att hjälpa dessa personer att hitta arbete, boende och andra nödvändiga resurser för att lyckas återintegreras i samhället. Utöver det direkta straffet som utdöms i form av fängelse, kan kriminella även drabbas av ytterligare påföljder och konsekvenser efter att ha avtjänat sitt straff. Dessa konsekvenser är kända som indirekta konsekvenser och utgör en betydande riskfaktor för återfall i brottslighet. En av de mest framträdande indirekta konsekvenserna är stigmatiseringen och stämplingen av kriminella i samhället. Kriminella kan stöta på betydande hinder vid sökandet efter arbete och bostad på grund av sin kriminella bakgrund, vilket kan leda till ekonomiska svårigheter och social isolering. Dessutom kan vissa rättigheter återkallas för kriminella efter avtjänat fängelsestraff, som exempelvis rätten att erhålla körkort eller att inneha vissa typer av anställningar. En annan indirekt konsekvens är risken att hamna i en kriminell identitet, som definieras av stigmatiseringen och stämplingen. Kriminella kan bli fast i en självuppfyllande profetia där deras kriminella bakgrund blir den primära faktorn som definierar dem som individer. Detta kan leda till att de tror att de saknar möjligheter att återintegreras i samhället och att de inte har något annat val än att återfalla i brottslighet (Kirk & Wakefield, 2018).

Vidare belyser Kirk och Wakefield (2018) att det indirekta straffet kan ha en rad olika effekter på individer som har dömts för brott- och deras familjer. Dessa effekter kan inkludera förlust av arbete eller möjligheten att ta emot arbetsrelaterade förmåner som pension, bostadsbegränsningar, begränsningar av rösträtt och medborgerliga rättigheter och social stigmatisering. Dessa konsekvenser kan även påverka människor som har en relation till den brottsdömda, som deras partner och deras barn. Författarna framhåller att det indirekta straffet och dess konsekvenser kan ha allvarliga långsiktiga konsekvenser, inklusive begränsningar av möjligheten att återanpassa sig till samhället, möjligheter att skaffa jobb och vara självförsörjande, samt påverkan på den mentala hälsan. Att den brottsdömda blir osynligt straffad i samhället, har även en stor påverkan på samhället som helhet då samhället ska bekosta sociala tjänster, kriminalvård och minskade skatteintäkter. Den mest framträdande konsekvensen är begränsningar av individens arbetskraft och möjligheter som

innebär att individen kommer att finna hinder i sin självförsörjning vilket ökar risken för återfall i brottslighet (ibid).

Jillian J. Turanovic, Nancy Rodriguez och Travis C. Pratt (2012) undersöker att indirekta konsekvenser kan leda till social och ekonomisk marginalisering av brottsdömda. Forskarna beskriver hur de indirekta konsekvenserna kan leda till social och ekonomisk marginalisering genom att skapa eller förstärka befintliga klyftor i samhället. Brottsdömda som redan har låg socioekonomisk status eller tillhör minoritetsgrupper kan vara särskilt sårbara för indirekta konsekvenser, vilket kan förstärka befintliga socioekonomiska klyftor och leda till en förstärkning av marginaliseringen. Det krävs en ökad medvetenhet om indirekta konsekvenser och dess påverkan på samhällets socioekonomiska strukturer, samt en grundlig förändring i praktiken för att minska dess negativa effekter. Studien pekar på några exempel på reformer, som att förbättra tillgången till utbildning och yrkesutbildning för brottsdömda, som kan minska de indirekta konsekvenserna långsiktigt, och hjälpa brottsdömda att återintegrera sig i samhället (Turanovic, Rodriguez & Pratt, 2012).

Den brottsdömdes möjligheter att hitta arbete kan påverkas negativt av indirekta konsekvenser. För att minska dessa hinder föreslår Turanovic, Rodriguez och Pratt (2012) att man ska implementera förebyggande strategier som syftar till att minska antalet individer som hamnar i kriminalitet och fängelse. Författarna föreslår investeringar i utbildning, yrkesutbildning och andra sociala program som ska förebygga de faktorer som förstärker chansen att falla i brottslighet. För att minska på de rättsliga konsekvenserna understryker författarna att en reform av det kriminalrättsliga systemet bör tas i bejakelse, vilket inkluderar lagstiftning som minskar antalet obligatoriska minimistraff samt främjandet av alternativa påföljder som till exempel övervakning, behandling och samhällstjänst. För att förbättra de brottsdömdas tillgång till utbildning bör de få en möjlighet till utbildningsprogram inom fängelser och möjligheter till yrkesutbildning och praktik efter frisläppandet. Enligt forskarna bör man även implementera program- och tjänster för att underlätta övergången till arbetsmarknaden, inklusive förstärkt hjälp via arbetsförmedlingen, mentorskap och stöd för att utveckla arbetsfärdigheter. Genom att implementera dessa strategier kan samhället hjälpa brottsdömda att återanpassa sig till samhället efter att ha avtjänat sitt straff och minska risken för återfall i brottslighet (Turanovic, Rodriguez & Pratt, 2012).

För att motverka risken för återfall i brottslighet är det viktigt att säkerställa att kriminella ges rättvisa möjligheter att återintegreras i samhället efter avtjänat straff. Detta kan innebära att tillhandahålla stödprogram för att hjälpa kriminella att hitta arbete, bostad och andra resurser som är nödvändiga för att leva ett självständigt liv. Det kan även innebära att se till att kriminella får tillgång till utbildning och andra möjligheter att förbättra sina liv (Kirk & Wakefield, 2018). Thompson och Cummings (2010) betonar vikten av att fokusera på individuella styrkor och potential snarare än deras tidigare misstag när man arbetar med kriminella. Denna strategi kan bidra till att utveckla självkänsla och självförtroende samt öka motivationen hos brottsdömda personer som försöker återintegreras i samhället. Att ha en belastning i registret kan innebära svårigheter att hitta arbete på grund av fördomar och diskriminering. Detta kan leda till känslor av hopplöshet och nedsatt självkänsla, vilket i sin tur påverkar motivationen att söka arbete. Genom att prioritera styrkor och potential kan dessa personer få hjälp att återupprätta sin självkänsla och öka drivkraften att söka

arbete. Författarna framhåller betydelsen av att identifiera och betona de styrkor och kompetenser som individer med belastningsregister har utvecklat under sin frånvaro från arbetsmarknaden, exempelvis problemlösning, samarbete och uthållighet. Därvid är det av vikt att stödja de brottsdömda genom att matcha dem med specifika anställningsmöjligheter som tar hänsyn till deras individuella potential och kompetenser. Genom att fokusera på individens styrkor och potential kan det även underlätta för denne att hitta en lämplig karriärinriktning. Det kan vara svårt för individer med belastning i registret att navigera i arbetsmarknaden, och således kan det vara frestande för dem att ta vilket jobb som helst för att få en inkomst. Genom att identifiera individens styrkor och intressen kan man dock hjälpa dem att hitta en meningsfull och engagerande karriärinriktning. Att fokusera på individens styrkor och potential är således en central strategi för att hjälpa kriminella att hitta arbete och finna en väg in i arbetsmarknaden. En sådan strategi kan bidra till att stärka självförtroendet och öka motivationen att söka arbete, samtidigt som det kan minska risken för återfall i brottslighet (Thompson & Cummings, 2010).

Siv Nyström (1999) framhåller att det sociala arbetets roll och funktion är av stor betydelse för att skapa en rättvis samhällsutveckling för alla. Genom att adressera stigmatiseringen och stämplingen av kriminella kan det sociala arbetet hjälpa till att stärka den kriminellas möjligheter i samhället. Det kan ske genom att bland annat ge dem möjligheter att återintegreras i samhället efter att ha begått brott. Genom att implementera program som främjar återintegreringen och rehabiliteringen av kriminella kan samhället minska brottsligheten och därmed uppnå en vinst både ekonomiskt och socialt. Således kan det sociala arbetet spela en viktig roll i att främja en mer rättvis och hållbar samhällsutveckling. Genom att ge brottsdömda chans till återintegrering och rehabilitering kan det sociala arbetet minska risken för återfall i brottslighet. Detta är inte bara en fråga om rättvisa utan även en investering i en mer hållbar och trygg samhällsutveckling för alla (Nyström, 1999).

Sammanfattningsvis visas forskningslitteraturen hur personer med kriminell bakgrund står inför hinder i att återintegreras i samhället på grund av stigmatisering och diskriminering. Det krävs stödprogram för att hjälpa dem hitta arbete och andra nödvändiga resurser för att minska risken för återfall i brottslighet. Samhället behöver sålunda investera i rehabilitering och återintegreringsprogram för att lyckas återintegrera dem och skapa en tryggare och mer hållbar framtid för alla.

4.4 Det sociala arbetets roll och funktion

Kerstin Svensson (2001) skriver att det sociala arbetet spelar en viktig roll när det gäller att bekämpa social exkludering på arbetsmarknaden för individer som tidigare begått brott, och även för att adressera diskriminering och stigmatisering på den svenska arbetsmarknaden. Ett av de främsta målen med det sociala arbetet är att främja social inkludering och rättvisa. Genom att arbeta med individer som har begått brott och som riskerar social exkludering, kan det sociala arbetet hjälpa till att identifiera och adressera de bakomliggande orsakerna till deras brottsliga beteende och hjälpa till att utveckla strategier för att förebygga återfall i brott. Socialarbetare kan även arbeta för att främja en mer rättvis och inkluderande arbetsmarknad genom att utbilda arbetsgivare och samhällsaktörer om vikten av att ge individer som har begått brott en andra chans och hjälpa dem att återintegreras i samhället genom arbete. De kan även arbeta med arbetsgivare för

att minska diskriminering och stigmatisering genom att utveckla och implementera policys och program som främjar inkludering och mångfald på arbetsplatsen. Indirekta straff, som till exempel att inte få jobb på grund av en tidigare kriminell bakgrund, kan ha en negativ inverkan på en individs möjlighet att återintegreras i samhället. Det sociala arbetet kan även hjälpa till att motverka dessa effekter genom att arbeta med individer för att stärka sin självkänsla och självbild och ge dem verktyg för att hantera diskriminering och stigmatisering på arbetsmarknaden. Det sociala arbetet kan spela en viktig roll när det gäller att minska social exkludering på arbetsmarknaden för individer som tidigare har begått brott, genom att främja inkludering och rättvisa samt arbeta för att minska diskriminering och stigmatisering på arbetsmarknaden. Vidare skriver Svensson (2001) att social exkludering på arbetsmarknaden är ett samhälleligt problem som påverkar den brottsdömdas livskvalitet. Individer som tidigare har begått brott är särskilt sårbara för social exkludering, eftersom de ofta har svårt att hitta arbete på grund av sin kriminella bakgrund. Detta kan leda till att de hamnar i en nedåtgående spiral av fattigdom, social isolering och missbruk, vilket i sin tur kan leda till återfall i brottslighet. Genom att arbeta med dessa individer kan socialarbetare hjälpa dem att identifiera och hantera de bakomliggande orsakerna till deras brottsliga beteende, som exempelvis socioekonomiska faktorer och psykisk ohälsa. Socialarbetare kan även hjälpa till att utveckla strategier för att förebygga återfall i brott och främja en positiv och inkluderande arbetsmiljö (Svensson, 2001).

Kristina Alstam, Torbjörn Forkby & Daniel Holm (2021) framhäver i sin forskningsrapport att individer som vill bryta en kriminell livsstil behöver en omfattande och samordnad support för att lyckas. Social kontroll, rutiner och omsorg betonas som avgörande faktorer i denna process. För att hjälpa en person att avskilja sitt kriminella förflutna från nuet, krävs stödåtgärder som exempelvis övervakning, social kontroll, stöd och uppmuntran, etablering av vardagsrutiner samt möjlighet till identitetstransformation. En viktig del är även att skapa nya sociala nätverk, då personer som tidigare varit involverade i kriminalitet ofta har begränsade sociala kontakter med personer utanför brottsmiljön och svaga familjeband. Forskning har identifierat betydelsen av specifika sociala band och betonat den viktiga roll som omgivningen spelar i motivationen att sluta begå brott. Forskning har även visat att stöd som erbjuds för återintegrering till samhället ibland måste vara individuellt utformat. Därav krävs det en ökad medvetenhet om tidigare problematiska beteenden och en ökning av möjligheterna att integreras i samhället. En viktig förutsättning för framgång är att etablera strukturerade partnerskap mellan olika samhällsaktörer och kompetenser. Att hjälpa individer att bli anställningsbara och vägleda dem mot betalt arbete minskar risken för återfall i brott. De behandlingsmetoder som ger bäst resultat är de som hjälper individen att släppa illusionen om den tidigare kriminella tillvaron och samtidigt ger verkliga möjligheter till ett annat liv. Det är även viktigt att ge individen möjlighet att testa mer konstruktiva sociala roller, samt att behandlingen är långvarig och intensiv, och arbetar både med individens väg ut från kriminalitet och vägen till integration i samhället som helhet (Alstam, Forkby & Holm, 2021)

Diskriminering mot individer som har begått brott är vanligt förekommande, och detta kan leda till att de misslyckas med att hitta arbete trots att de har de nödvändiga färdigheterna och erfarenheterna som krävs. Genom att samverka med andra samhällsaktörer kan man implementera arbetsprogram som främjar inkludering och mångfald, så att individer som tidigare har begått brott har en

rättvis chans att utveckla yrkeskompetens och bidra till samhället (Svensson, 2001). I studien utförd av Ahmed och Lång (2017) betonas före detta kriminellas anställningsmöjligheter och diskrimineringen mot dem på den svenska arbetsmarknaden. Resultatet visade på en markant diskriminering mot personer med en kriminell bakgrund i jämförelse med icke-brottslingar på arbetsmarknaden. Författarna framhåller behovet av att vidta åtgärder för att motverka denna diskriminering och skapa en mer inkluderande arbetsmarknad (Ahmed & Lång, 2017). Det sociala arbetet kan även spela en viktig roll i att bekämpa indirekta straff för individer som tidigare har begått brott. Således är det sociala arbetet avgörande för att främja social inkludering och rättvisa för individer som tidigare har begått brott och för att minska diskriminering och stigma på arbetsmarknaden. Genom att arbeta med dessa individer kan socialarbetare hjälpa dem att övervinna hinder och bidra till samhället på ett positivt sätt (Svensson, 2001).

Sammantaget spelar det sociala arbetet en viktig roll i att bekämpa social exkludering på arbetsmarknaden för tidigare brottslingar. Socialarbetare kan hjälpa till att identifiera och hantera bakomliggande orsaker till brottsligt beteende samt hjälpa individer att hantera diskriminering och stigma på arbetsmarknaden. Detta kan minska risken för återfall i brott och förbättra livskvaliten. Samarbete med andra samhällsaktörer är avgörande för att skapa rättvisa anställningsmöjligheter för alla.

4.5 Sammanfattning av resultatredovisning

Forskning har betonat hur belastningsregister kan ha negativa konsekvenser för personer med kriminell bakgrund när det gäller deras möjligheter till anställning, bostad och utbildning, eftersom fördomar och rädsla kan spela in. För att mildra den negativa påverkan av belastningsregister på anställningsmöjligheter har förslag presenterats. Studier har även diskuterat social exkludering och dess effekter på personer med kriminell bakgrund, inklusive ökad risk för fattigdom och återfall i kriminalitet. Det har poängterats att social exkludering kan leda till ojämlikheter i samhället. Även om det finns lagar som skyddar mot diskriminering i Sverige, skyddar de inte personer med kriminell bakgrund från diskriminering av arbetsgivare, vilket kan få allvarliga konsekvenser för både individen och samhället. Således betonas vikten av att motverka diskriminering och främja en mer inkluderande arbetsmarknad för personer med kriminell bakgrund.

Flera studier har visat att personer som dömts till fängelsestraff kan möta hinder vid återintegrering i samhället på grund av stigmatisering och stämplande beteckningar. För att hjälpa frisläppta individer att återintegreras i samhället kan stödprogram vara effektiva och det är även viktigt att utbilda allmänheten om orsakerna till brottslighet. Socialt arbete spelar en viktig roll i att bekämpa social exkludering på arbetsmarknaden för personer som tidigare har begått brott. Genom att främja social inkludering och rättvisa kan socialarbetare identifiera och hantera de bakomliggande orsakerna till brottsligt beteende och utveckla strategier för att förebygga återfall i brott. Studier diskuterar även att samarbete med arbetsgivare kan vara viktigt för att minska diskriminering och stigmatisering på arbetsplatsen. Social exkludering på arbetsmarknaden kan leda till fattigdom, social isolering och återfall i brottslighet, dock kan socialarbetare hjälpa dessa personer att hantera de underliggande orsakerna till brott och utveckla strategier för att förebygga återfall i brott.

5. Resultatanalys

Under följande avsnitt kommer vi att analysera resultatet i relation till stigmatiseringsteorin och stämplingsteorin för att besvara studiens två frågeställningar. Vi kommer även att presentera motiveringen bakom skapandet av de olika underteman och teman.

5.1 Belastningsregistrets roll i arbetsgivarens beslut

Belastningsregistret har en betydande inverkan på arbetsgivarens beslut när det gäller anställning av personer med kriminell bakgrund. I sammanhanget är Erving Goffmans teori om stigmatisering relevant, då den belyser de negativa konsekvenserna och stereotyperna som påverkar personer som begått brott. Enligt Goffman är stigmatisering en process där individer eller grupper betraktas som avvikande eller bristande. Det framkommer att belastningsregistret kan ge upphov till fördomar och rädslor hos arbetsgivare, vilket skapar svårigheter för personer med kriminell bakgrund att integreras på arbetsmarknaden. Goffmans stigmatiseringsteori kan användas för att analysera hur en persons kriminella bakgrund tar överhanden över deras övriga meriter och kompetenser under rekryteringsprocessen. Genom att betrakta personer med kriminell bakgrund som en homogen grupp utifrån deras brott kan arbetsgivare utveckla negativa attityder gentemot dem. Detta leder till diskriminering och exkludering från vissa jobbomgångar, särskilt de som kräver säkerhetskontroller. Det tyder på att stigmatiseringen och stereotyperna kring kriminella påverkar arbetsgivarens attityder och beslut, vilket resulterar i social utestängning och ekonomisk marginalisering för personer med kriminell bakgrund. Enligt Goffman kan denna sociala exkludering och stigmatisering leda till svårigheter för personer med kriminell bakgrund att etablera sig och leva ett normativt liv. Då de möter begränsad tillgång till utbildning och andra resurser som kan hjälpa dem att återintegrera sig i samhället, förstärks deras sociala exkludering ytterligare. Denna form av social exkludering kan skapa en ond cirkel, där personer som har blivit dömda för brott har svårigheter att hitta anställning och därmed en stabil inkomst, vilket i sin tur ökar risken för återfall i brottslighet. Sammantaget kan man genom att integrera Goffmans teori om stigmatisering förstå hur belastningsregistret och arbetsgivarens attityder kan leda till social exkludering och ekonomisk marginalisering för personer med kriminell bakgrund (Goffman, 2011). Denna stigmatisering och diskriminering baserat på en persons kriminella bakgrund hindrar dem från att återintegrera sig i samhället på ett meningsfullt sätt och begränsar deras möjligheter till sysselsättning och anställning. Diskriminering och stigmatisering är vanliga på arbetsmarknaden, och personer med kriminell bakgrund är särskilt sårbara (Hong Chui & Kwok-Yin Cheng, 2013). Det finns bevis för att personer med en kriminell bakgrund har lägre chanser att bli kallade till intervju jämfört med personer utan brottslig bakgrund, trots likvärdiga kvalifikationer (Doyle et al., 2021). Detta tyder på att det förekommer betydande diskriminering mot personer med en kriminell bakgrund på arbetsmarknaden. Stigmatiseringen och stämplingen av brottsdömda individer medför betydande begränsningar för deras möjligheter att erhålla anställning från arbetsgivare. På grund av de negativa attityder och fördomar som är förknippade med en kriminell bakgrund, kan dessa individer uppleva svårigheter att konkurrera på lika villkor med icke-brottsdömda sökande. På det viset kan arbetsgivare vara mer benägna till att diskriminera och exkludera dem från anställningsmöjligheter. När arbetsgivare har tillgång till information om en persons kriminella bakgrund kan det leda till diskriminering och att de inte blir anställda. Vid anställning av

tidigare straffade individer har till exempel högkvalificerade personer med belastningsregister, mindre sannolikhet att få positiv respons från arbetsgivare jämfört med högkvalificerade personer utan brottsregister (Jacobs & Larrauri, 2015). För att minska diskrimineringen och den sociala exkluderingen av brottsdömda på arbetsmarknaden föreslås det att arbetsgivare bör bedöma den sökandes kompetens och kvalifikationer separat, utan att påverkas av informationen i belastningsregistret. Det betonas att det är viktigt att skydda arbetsgivarens intressen utan att orsaka social utestängning eller diskriminering av personer med en tidigare kriminell bakgrund. Det är även viktigt att uppmärksamma betydelsen av arbete och sysselsättning, detta då meningsfulla anställningar och sysselsättning kan ge brottsdömda personer möjlighet att utveckla färdigheter, bygga upp en positiv självbild och återfå förtroende från samhället. Det är nödvändigt att uppmärksamma detta eftersom arbete och sysselsättning spelar en avgörande roll i att minska risken för återfall i brottslighet och främja en framgångsrik återanpassning till samhället (Goffman, 2011).

På grund av belastningsregistret stöter personer med kriminell bakgrund på svårigheter att hitta och behålla anställning efter att de har avtjänat sitt straff. Följaktligen har belastningsregistret negativa effekter på risken för återfall i brott och den sociala problematik som medföljer (Svensson, 2001). Det konstateras att stigmatisering och stämpling av brottsdömda personer skapar hinder för deras anställningsmöjligheter. För att möta dessa utmaningar och främja en mer inkluderande arbetsmarknad för individer med kriminell bakgrund bör samhället och arbetsgivare erbjuda möjligheter till arbete och återintegrering. Detta tyder på att det kan vara nödvändigt att implementera rättvisa rekryteringsprocesser som inte diskriminerar individer baserat på information i belastningsregistret. Genom att införa rättvisa rekryteringsprocesser kan arbetsgivare bedöma kandidaternas meriter och kompetenser utifrån deras aktuella förmågor och potential, snarare än att fokusera på deras kriminella bakgrund. Detta kan minska risken för stigmatisering och ge personer med kriminell bakgrund en rättvis chans att konkurrera på arbetsmarknaden. Samtidigt bör samhället spela en aktiv roll i att stödja återintegreringen av brottsdömda genom att erbjuda utbildnings- och rehabiliteringsprogram. Genom att hjälpa dem att utveckla möjligheter till yrkesutbildning och uppmuntra arbetsgivare att vara mer öppna för att anställa dem, kan samhället bidra till att minska social exkludering och ekonomisk marginalisering. Detta belyser behovet av att övervinna stigmatisering och stämpling genom att främja en mer inkluderande och rättvis arbetsmarknad för personer med kriminell bakgrund. Genom att genomföra åtgärder som stödjer rättvisa rekryteringsprocesser och återintegreringsprogram kan samhället skapa möjligheter för dessa individer att bygga upp sina liv och bidra positivt till samhället på ett meningsfullt sätt (Goffman, 2011).

Stämplingsteorin ger en förklaring till hur individer kan bli stigmatiserade och socialt exkluderade på grund av en avvikande egenskap eller handling. Enligt denna teori kan brottsdömda personer betraktas som avvikande och därmed stämplas av samhället. Deras brottsliga handlingar betraktas som en avvikelse från normerna och förväntningarna. I detta fall är det personens kriminella bakgrund som leder till stigmatisering och diskriminering, vilket begränsar deras tillgång till resurser och möjligheter på arbetsmarknaden och i samhället. Forskning har visat att diskriminering och stigmatisering är vanliga på den svenska arbetsmarknaden för personer med kriminell bakgrund, vilket kan leda till att de hamnar i en negativ spiral av social exkludering och marginalisering. Det är viktigt att hitta en

balans mellan att skydda arbetsplatsen och undvika att utesluta arbets sökande baserat på deras kriminella bakgrund. Stämplingsteorin kan kopplas till denna problematik genom att förklara hur stigmatisering och diskriminering kan leda till social exkludering och marginalisering av personer med kriminell bakgrund. Enligt stämplingsteorin är det inte själva brottet som är avgörande för hur en person behandlas i samhället, utan snarare den sociala stämplingen som personen tilldelas som en följd av brottet. Denna stämpling kan leda till fördomar och diskriminering från omgivningen, vilket i sin tur kan leda till social exkludering och marginalisering. Stämplingsteorin belyser dessutom hur denna sociala stämpling kan bli en självuppfyllande profetia, där personer med kriminell bakgrund betraktas som avvikande och därmed behandlas som sådana av samhället. Detta kan leda till att personerna i fråga börjar bete sig på ett avvikande sätt, vilket i sin tur bekräftar omgivningens fördomar och ökar risken för ytterligare social exkludering och marginalisering. Individer med kriminell bakgrund möter hinder vid återintegrering i arbetsmarknaden vilket beror på stigmatiseringen. Stigmatiseringen kan leda till negativa konsekvenser som minskad självkänsla, sämre social integration och försämrad hälsa, vilket kan hämma åter integreringen. Mer information behövs från arbetsgivarens perspektiv för att minska stigmat och nekandet av anställning där återintegrering av före detta brottslingar kan ses som ett indirekt straff (Goffman, 2011).

Sammanfattningsvis visar denna analys att belastningsregistret har en betydande effekt på möjligheterna till anställning för personer med en kriminell bakgrund. Fördomarna som stigmatiseringen och stämplingen medför spelar en stor roll i arbetsgivarens beslut att anställa personer med kriminell bakgrund. För att främja en mer inkluderande arbetsmarknad och underlätta återintegreringen av personer med kriminell bakgrund är det nödvändigt att övervinna fördomar och skapa rättvisa genom opartiska rekryteringsprocesser. Detta kommer att gynna både individerna och samhället som helhet genom att minska risken för återfall i brott och främja en mer rättvis och inkluderande samhällsstruktur.

5.2 Effektiva metoder

Stämplingsteorin och stigmatiseringsteorin innehar relevans för en fördjupad förståelse och analys av de effektiva metoder som tidigare forskning har identifierat som ändamålsenliga för att stödja individer som har nekats anställning på grund av belastningsregistret. Enligt stämplingsteorin kan personer med en kriminell bakgrund bli utsatta för negativa fördomar som i sin tur påverkar deras anställningsmöjligheter och återintegrering i samhället. Tidigare studier har framfört förslag om att implementera lagar och policys som begränsar arbetsgivarens tillgång till belastningsregister, vilket kan visa sig vara en effektiv metod för att minska stigmatiseringen och riskerna för diskriminering. Genom att minska stigmat kan en mer rättvis bedömning under anställningsprocessen främjas. Följaktligen kan stämplingsteorin relatera till dessa effektiva metoder genom att belysa behovet av att reducera de negativa stämplingar och fördomar som påverkar individer med kriminell bakgrund (Becker, 2012; Doyle et al., 2021).

Stigmatiseringsteorin betonar vikten av att förändra negativa stereotyper och fördomar gentemot personer med kriminell bakgrund. Tidigare forskning har föreslagit strategier såsom ökad medvetenhet och utbildning för att minska stigmatiseringen. Genom att öka kunskapen om de komplexa faktorerna kring kriminell bakgrund samt genom att förmedla en mer realistisk och nyanserad bild kan samhället förändra sin attityd gentemot dessa individer. Att tillhandahålla stöd

och resurser genom rehabiliterings- och återintegreringsprogram samt arbetspraktik är en del av strategin för att öka tillgången till sysselsättning och utbildning för personer med en kriminell bakgrund. Dessa åtgärder kan bidra till att förbättra deras möjligheter att återintegreras i samhället och minska risken för social exkludering och återfall i brottslighet. På så sätt relaterar stigmatiseringsteorin till dessa effektiva metoder genom att betona behovet av att bekämpa negativa stereotyper och fördomar genom medvetenhet, utbildning och tillgång till resurser (Goffman, 2011).

Både stämplingsteorin och stigmatiseringsteorin betonar betydelsen av att omvärdera samhällets attityder och reaktioner gentemot individer med en kriminell bakgrund. Genom att reducera stigmatisering och negativa stereotyper kan en mer inkluderande och rättvis miljö skapas, där dessa individer har verkliga möjligheter att återintegreras i samhället och skapa ett meningsfullt liv. Genom att implementera föreslagna strategier och metoder kan risken för diskriminering minskas samt främja en positiv förändring och förbättring av livskvaliten för personer med en kriminell bakgrund. Därmed är både stämplingsteorin och stigmatiseringsteorin relevanta för att förstå och adressera effektiva tillvägagångssätt inom socialt arbete för att stödja personer med en kriminell bakgrund. Sammanfattningsvis visar både stämplingsteorin och stigmatiseringsteorin vikten av att adressera de strukturella och sociala hinder som personer med en kriminell bakgrund står inför. Genom att minska stigmatisering, förändra samhällets attityder, erbjuda stöd och resurser samt främja inkludering och rättvisa på arbetsmarknaden kan en miljö skapas där dessa individer har verkliga möjligheter att återintegreras och skapa meningsfulla liv utan att bli diskriminerade på grund av sin tidigare kriminella bakgrund (Becker, 2012; Goffman, 2011).

5.3 Social exkludering

I tidigare avsnitt har en omfattande översikt av relevant forskning inom området presenterats. Baserat på denna tidigare forskning identifierades tre viktiga underteman som är relevanta för att ge stöd åt individer som nekas anställning på grund av sitt belastningsregister: diskriminering, stigmatisering och stämpling (Hong Chui & Kwok-Yin Cheng, 2013; Doyle et.al, 2021 & Thompson & Cummings, 2010). Dessa tre underteman utgjorde i sin tur grunden för temat social exkludering och detta på grund av deras bidrag till att skapa och förstärka en känsla av utanförskap och isolering för vissa grupper i samhället. Diskriminering innebär att en person eller grupp behandlas orättvist eller ogynnsamt på grund av faktorer som kön, etnicitet, religion eller sexuell läggning. När människor utsätts för diskriminering kan de nekas tillgång till samhällets resurser och möjligheter, såsom utbildning, anställning, bostäder eller hälso- och sjukvård. Detta kan leda till social exkludering eftersom de diskriminerande individerna inte ges samma möjligheter och rättigheter som andra, vilket kan leda till att de hamnar i en socioekonomiskt underordnad position och inte kan delta i samhället fullt ut. Stigmatisering innebär att en person eller grupp får en negativ social etikett eller stereotyp som kan vara förknippad med skam, skuld eller avsky. Stigmatisering kan vara baserat på faktorer som psykisk sjukdom, missbruk, kriminalitet, fattigdom eller sexuell läggning. När människor stigmatiseras kan de bli marginaliserade och avvisade av samhället. De kan möta fördomar, förlust av sociala kontakter och begränsade möjligheter till sysselsättning eller utbildning. Stigmatisering kan således leda till social

exkludering genom att skapa hinder för en persons deltagande och acceptans i samhället (Goffman, 2011).

Stämpling innebär att en person eller grupp betraktas som avvikande eller oacceptabel baserat på vissa egenskaper eller beteenden. Det kan vara förknippat med negativa attityder, rädsla eller misstro. Stämpling kan även leda till social exkludering genom att personen eller gruppen undviks och isoleras av andra människor. Stämpling kan vara resultatet av fördomar och stereotyper, och när en person stämplas kan det vara svårt för dem att integreras och känna sig inkluderade i samhället. Detta är relaterat till social exkludering på arbetsmarknaden för personer med belastningsregister eftersom diskriminering, stigmatisering och stämpling kan leda till att dessa individer nekas anställning eller begränsas i sina möjligheter att få arbete. På grund av deras kriminella bakgrund kan dessa individer möta fördomar och negativa attityder från arbetsgivare och samhället i stort. De kan stämplas som opålitliga eller olämpliga för vissa typer av arbete. Dessa fördomar och stigmatisering kan leda till att arbetsgivare väljer att inte anställa dem och att de inte ges samma möjligheter till sysselsättning som personer utan belastningsregister. Som ett resultat av denna diskriminering och stigmatisering kan personer med belastningsregister hamna i en situation där de inte kan hitta anställning, vilket i sin tur leder till social exkludering på arbetsmarknaden. De kan uppleva ekonomisk marginalisering, svårighet att finna bostad och bristande tillgång till andra samhällsresurser och möjligheter. Denna sociala exkludering kan ha negativa konsekvenser för deras liv och välbefinnande, och det kan vara svårt för dem att återintegreras i samhället. För att motverka denna sociala exkludering är det viktigt att främja rättvisa och en inkluderande arbetsprocess, där personer med belastningsregister ges en chans att visa sin kompetens och förmåga att bidra till arbetskraften. Det krävs även medvetenhet och utbildning för att minska stigmatiseringen och stämplingen av dessa individer, och för att skapa en mer inkluderande arbetsmiljö där deras rättigheter och potential respekteras (ibid).

I en studie undersöker Anthony Giddens och Philip Sutton (2020) sambandet mellan social exkludering och brottslighet, särskilt bland brottsdömda. Forskningen visar att brottsdömda lockas av kriminalitet samtidigt som de står inför en arbetsmarknad med begränsade möjligheter till försörjning. Den ekonomiska omstruktureringen har lett till att personer som har dömts för brott känner en stark relativ ekonomisk sårbarhet, vilket ökar deras benägenhet att använda olagliga metoder för att uppnå den livsstil som de strävar efter. Den mest förekommande förklaringen till varför brottslighet blir långvarig grundar sig i en socioekonomisk utsatthet, vilket leder till att vissa individer använder sig av kriminella metoder för att tillgodose sina ekonomiska behov. Trots dessa omständigheter understryker Giddens och Sutton (2020) vikten av att brottsdömda inte skall socialt exkluderas från arbetsmarknaden. På grund av stigma som följer med att vara brottsdömd, känner dock dessa individer sig övergivna av samhället och upplever diskriminering både i skolan och i sin strävan efter att hitta arbete. Återintegreringen efter att ha avtjänat ett fängelsestraff handlar emellertid inte bara om en period av ekonomisk omstrukturering utan snarare om att samhället i praktiken utesluter brottsdömda. Detta i sin tur ökar deras ekonomiska sårbarhet och ökar risken för återfall i brottslighet. Det är viktigt att förstå att detta mönster av social exkludering och brottslighet inte bara påverkar individerna själva utan även samhället i stort. Genom att exkludera och diskriminera brottsdömda skapas en ond spiral av socioekonomisk utsatthet och ökad kriminalitet. Därav är det av

betydelse att samhället strävar efter att främja inkludering och ge brottsdömda möjlighet till arbete och återintegrering i syfte att bryta detta destruktiva mönster (Giddens & Sutton, 2020).

5.4 Återintegrering på arbetsmarknaden

Efter en omfattande översikt över den tidigare forskningen som presenterades i tidigare avsnitt identifierades två viktiga underteman som var relevanta för att stödja individer som har nekats anställning på grund av belastningsregistret. Det första undertemat som identifierades var strategier (Ahmed & Lång, 2017; Backman, 2012; Jacobs, & Larrauri, 2015; Kirk & Wakefield, 2018) och det andra undertemat som identifierades var socialt arbete (Alstam, Forkby, & Holm, 2021; Rovira, 2020; Turanovic, Rodriguez & Pratt, 2012). Strategier representerar olika tillvägagångssätt och metoder som kan användas för att stödja en person i att återintegreras på arbetsmarknaden efter att ha nekats anställning på grund av belastningsregistret. Till exempel kan strategier innefatta karriärplanering, yrkesutbildning, praktikplatser, jobbcoachning och andra former av individuellt anpassat stöd. Genom att använda sådana strategier kan socialt arbete spela en viktig roll i att främja individuell utveckling, självständighet och självförtroende hos dessa individer. Socialt arbete betonar vikten av att ta hänsyn till den sociala kontexten för att förstå och stödja återintegrering på arbetsmarknaden. Socialt arbete fokuserar på att erbjuda individuellt anpassade stödstrategier som tar hänsyn till individens unika behov och utmaningar. Genom att skapa en trygg och stödjande miljö kan socialarbetare hjälpa individer att återuppta sin plats på arbetsmarknaden genom att erbjuda praktisk hjälp och emotionellt stöd. Genom att kombinera strategier och socialt arbete kan vi uppnå en helhetsinriktad återintegrering på arbetsmarknaden. Strategierna ger konkreta verktyg och metoder för att hjälpa individer att utveckla de färdigheter och resurser som krävs för att lyckas på arbetsmarknaden. Samtidigt ser socialt arbete till att dessa strategier är individanpassade och tar hänsyn till de sociala och emotionella faktorer som påverkar återintegreringsprocessen. Genom att integrera strategier och socialt arbete kan vi skapa en stark grund för att förstå och underlätta återintegreringen på arbetsmarknaden för individer som tidigare har nekats anställning på grund av belastningsregistret. Således utgjorde dessa två underteman grunden för temat återintegrering på arbetsmarknaden (Svensson, 2001).

Att införa lagar och policys som begränsar arbetsgivarens tillgång till belastningsregister kan ge individer med kriminell bakgrund möjlighet att förklara sin situation utan att diskrimineras. Genom att erbjuda adekvat stöd och resurser till personer med kriminell bakgrund kan de få hjälp med att hitta sysselsättning och utveckla färdigheter som är relevanta för arbetsmarknaden. En sådan strategi kan potentiellt minska den stigmatisering och de negativa stereotyper som förknippas med personer med kriminell bakgrund och möjliggöra för dessa individer att återintegreras i samhället samt förbättra sin livskvalitet (Doyle et al., 2021). Att implementera alternativa metoder för bedömning av arbetssökandes kriminella bakgrund och stöd för rehabilitering och återintegrering kan det leda till att personer med kriminell bakgrund får en större chans att få anställning och därmed ge möjlighet för de att återintegreras i samhället. Detta kan leda till en minskning av social exkludering och ökad social integration, vilket kan bidra till att minska kriminaliteten. Att utbilda arbetsgivare om diskriminering och likabehandling på arbetsplatsen kan även skapa en mer inkluderande arbetsmiljö där personer med kriminell bakgrund inte längre utsätts för diskriminering vid

anställning. Detta kan leda till en mer rättvis arbetsmarknad där alla har lika möjligheter att få jobb och där arbetsgivare kan dra nytta av ett större utbud av kompetenser (Backman, 2012).

6. Diskussion

I detta avsnitt kommer uppsatsens resultat att presenteras. Därefter kommer en metoddiskussion som berör uppsatsens metodval, genomförande och resultat.

6.1 Resultatdiskussion

Slutsatsen av detta examensarbete ger insikter och presenterar mönster som är relevanta för att besvara frågeställningen och uppfylla syftet med arbetet. Ett av de centrala resultaten som framkommit är att belastningsregistret har en betydande negativ påverkan på möjligheterna för personer med en kriminell bakgrund att få anställning. Detta resultat bekräftar tidigare forskning inom området och stöder teorierna om stigmatisering och stämpling, vilka belyser de negativa konsekvenserna och stereotyperna som påverkar personer med kriminell bakgrund. Belastningsregistret skapar fördomar och rädslor bland arbetsgivare, vilket resulterar i svårigheter för personer med en kriminell bakgrund att få arbete. Denna stigmatisering och stämpling leder till att deras meriter och kompetenser förbises under rekryteringsprocessen. Som en följd av detta upplever personer med en kriminell bakgrund social exkludering och ekonomisk marginalisering, vilket ökar risken för återfall i brottslighet. En annan viktig observation är att diskriminering och stigmatisering är vanligt förekommande på arbetsmarknaden och att personer med kriminell bakgrund är särskilt sårbara. För att övervinna dessa utmaningar och främja en mer inkluderande arbetsmarknad för personer med en kriminell bakgrund är det viktigt att implementera rättvisa rekryteringsprocesser som inte diskriminerar individer baserat på information i belastningsregistret. Det är viktigt att notera att detta arbete har vissa begränsningar som exempelvis att datan är specifikt för ett geografiskt område och resultatet inte kan generaliseras till andra kontexter. Dessutom kan det finnas andra faktorer som påverkar arbetsgivarens beslut utöver belastningsregistret såsom arbetslivserfarenhet, referenser och personliga egenskaper, vilka bör beaktas i framtida forskning för att få en mer komplett förståelse av arbetsgivarnas beslutsprocess. För att främja en mer inkluderande arbetsmarknad och underlätta återintegreringen av personer med en kriminell bakgrund är det även viktigt att uppmärksamma betydelsen av arbete och sysselsättning för den brottsdömdas återanpassning till samhället. Genom att erbjuda möjligheter till arbete och sysselsättning kan samhället bidra till att minska risken för återfall i brott och främja en positiv återanpassning till samhället. För att överkomma de utmaningar och hinder som identifierats i arbetet är det nödvändigt med en holistisk och integrerad strategi. Det krävs ett samarbete mellan olika samhällsaktörer för att skapa rättvisa rekryteringsprocesser och främja inkludering på arbetsmarknaden. Det kan vara lämpligt att införa riktlinjer och rättvisa policyer som främjar likabehandling och förhindrar diskriminering baserat på belastningsregistret. För att vidareutveckla forskningen inom detta område föreslås det att framtida forskning fokuserar på att undersöka arbetsgivarens attityder och uppfattningar om anställning av personer med kriminell bakgrund. Det kan även vara värdefullt att undersöka effektiviteten av olika åtgärder och interventioner som syftar till att främja arbetsintegrering för individer med kriminell bakgrund. Sammantaget visar resultatet av detta arbete att belastningsregistret har en betydande påverkan på möjligheterna till anställning för personer med en kriminell bakgrund. Fördomar, stigmatisering och diskriminering är utmaningar som behöver övervinnas för att främja en inkluderande arbetsmarknad.

Samhället har ett starkt intresse av att minska brottsligheten och skapa trygghet för sina medborgare. Genom att ignorera eller marginalisera brottsdömda individer försvåras deras möjligheter till återhämtning och återintegrering i samhället. Detta kan leda till att de fastnar i en cykel av återfall i brottslighet, vilket i slutändan innebär högre kostnader för samhället, samtidigt som de underminerar samhällets förtroende och sociala sammanhållning. Det är viktigt att komma ihåg att varje individ har potential och förmåga att bidra till samhället på ett meningsfullt sätt. Genom att erbjuda rehabiliteringsprogram, utbildning- och yrkesutbildning till brottsdömda individer kan samhället främja deras återhämtning och inkludering. Detta kan skapa en positiv förändring genom att ge dem verktygen och möjligheterna att bygga upp en stabil och produktiv tillvaro efter avtjänat fängelsestraff. Samhället bör arbeta för att bryta ned de stigmatiserande attityder och fördomar som råder gentemot brottsdömda. Genom att främja en kultur av förståelse och möjligheter kan samhället skapa en miljö där tidigare brottsdömda människor får en ärlig chans att återintegreras och leva ett laglydigt liv. Detta kan uppnås genom att erbjuda stöd och resurser, främja socialt stöd och samarbete mellan samhällsaktörer, samt genom att uppmuntra arbetsgivare att ge brottsdömda en andra chans.

Sammanfattningsvis visar resultatet av detta arbete att belastningsregistret har en betydande påverkan på möjligheterna till anställning för personer med en kriminell bakgrund. Fördomar, stigmatisering och diskriminering är utmaningar som behöver övervinnas för att främja en inkluderande arbetsmarknad. I slutändan är det genom att investera i återhämtning, inkludering och rehabilitering som samhället kan bryta den negativa cykeln av social exkludering och brottslighet. Genom att ge brottsdömda en meningsfull väg framåt, där de kan känna sig uppskattade och integrerade, kan samhället skapa en starkare och mer rättvis tillvaro för alla dessa medlemmar att blomstra och bidra till samhällets utveckling och välbefinnande.

6.2 Metoddiskussion

Vid genomförande av kvalitativa studier är dokumentanalys och innehållsanalys två vanliga metoder för att analysera och tolka textbaserade data. I denna metoddiskussion diskuterar vi fördelar och nackdelar med dessa metoder och deras relevans för forskningsprojekt. Dokumentanalys är en metod som innebär att man undersöker och analyserar olika typer av dokument. Genom att vi noggrant granskade dessa dokument fick vi insikter om specifika teman eller mönster som är relevanta för vår frågeställning. En fördel med dokumentanalys är att det ger tillgång till historiskt material och autentiska data som redan finns tillgänglig för oss att tillgå. Detta var särskilt användbart för oss när det gällde att undersöka och förstå kontexten för hur belastningsregistret påverkar den brottsdömde chans att återintegreras på arbetsmarknaden. Dock var en nackdel med dokumentanalysen att vi är beroende av de tillgängliga dokumenten, vilket kan vara begränsade. Det kan vara svårt att hitta relevanta och tillförlitliga dokument, och det finns en risk för att viktig information kan ha gått förlorad eller förvrängts över tiden. Dessutom kan vissa dokument vara partiska eller påverkade av skribentens egna perspektiv och avsikter, vilket kan påverka resultatens validitet. En annan analys som användes för att analysera vårt empiriska material är innehållsanalysen, som användes för att systematiskt koda och kategorisera innehållet i de dokument som vi fann relevanta. Genom att tillämpa en fördefinierad kodningsstruktur kunde vi extrahera kvantitativa eller kvalitativa data från texterna. Detta ger en strukturerad och reproducerbar analysmetod som

kan användas för att utvärdera och tolka textdata på ett systematiskt sätt. Innehållsanalysen tillät oss att analysera texten detaljerade och djupgående. Genom att noggrant koda och kategorisera innehållet kunde vi identifiera subtila nyanser och betydelser som kan vara viktiga för att besvara frågeställningen. Dessutom kan innehållsanalys användas på olika typer av data vilket gav oss flexibilitet att anpassa metoden efterhand. Dock är innehållsanalysen tidskrävande och kräver noggrannhet och uthållighet från forskarens sida. Att kodifiera och kategorisera stora mängder text kan vara utmanande och det finns alltid en viss grad av subjektivitet involverad i tolkningen av data. Dessutom kan kodningsstrukturen vara förutbestämd och begränsad, vilket kan göra det svårt att fånga oväntade eller icke-standardiserade aspekter av materialet.

Både metoderna, dokumentanalys och innehållsanalys, kan vara värdefulla verktyg för att undersöka och förstå komplexa fenomen och sammanhang inom kvalitativ forskning. Genom att kombinera dessa metoder kunde vi få en mer omfattande och nyanserad bild av det vi undersökte. För att säkerställa validitet och tillförlitlighet är det viktigt med transparens och dokumentation av hela skrivprocessen. Detta inkluderar att tydligt definiera urvalskriterier för dokumenten som analyseras och att använda en fördefinierad kodningsstruktur. Slutligen berodde valet av analysmetod på vad som eftersöks i frågeställningen, tillgången till relevant material och våra befintliga kunskaper och färdigheter. Båda metoderna kan ge värdefull insikt och bidra till den övergripande förståelsen av det studerade fenomenet när de används på ett genomtänkt och metodiskt sätt.

6.3 Förslag till framtida forskning

Slutligen är det nödvändigt att fortsätta bedriva forskning på effektiva metoder för att stödja personer med en tidigare kriminell bakgrund. Det är dock avgörande att man är medveten om både de positiva och negativa konsekvenserna av sådana åtgärder, för att kunna utforma och anpassa insatserna på ett mer effektivt och hållbart sätt. Detta kräver en holistisk och kritisk granskning av befintliga metoder och en ökad medvetenhet om de potentiella utmaningar som kan uppstå vid implementeringen av dessa metoder. En sådan reflekterande och förbättringsorienterat tillvägagångssätt kan hjälpa till att främja en mer rättvis och inkluderande arbetsmarknad, samt en förbättrad livskvalitet för personer med kriminell bakgrund. För att uppnå detta krävs det således samarbete mellan olika sektorer och institutioner inom samhället, inklusive regeringen, arbetsgivare, utbildningsinstitutioner, yrkesorganisationer och icke-statliga organisationer. Detta samarbete kan vara avgörande för att öka effektiviteten och hållbarheten av insatserna, liksom för att minimera risken för potentiella negativa konsekvenser. Det är även viktigt att vara medveten om att en rättvis och inkluderande arbetsmarknad för personer med en kriminell bakgrund inte kan uppnås genom enbart återintegrerande- och rehabiliteringsprogram. Det kräver bredare samhällsförändringar som inkluderar en minskning av stigmatiseringen och negativa stereotyperna kring personer med en kriminell bakgrund, en ökad tillgång till utbildning och utveckling av färdigheter, och en ökad medvetenhet om de rättigheter som skyddar personer med en kriminell bakgrund från diskriminering på arbetsmarknaden. För att uppnå effektiva strategier och metoder är det även viktigt att ta hänsyn till individuella skillnader och behov. Det är viktigt att förstå att personer med en kriminell bakgrund inte utgör en homogen grupp och att deras behov och utmaningar kan variera beroende på faktorer som typen av brott de har begått, tidigare erfarenheter av arbete och utbildning, ålder,

kön och etnicitet. Således måste insatserna även vara differentierade och anpassade efter individuella behov.

7. Referenslista

- Ahmed, A. M., & Lång, E. (2017). The employability of ex-offenders: a field experiment in the Swedish labor market. *IZA Journal of Labor Policy*, 6, 1–23.
- Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) (2022). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.
- Alstam, K., Forkby, T., & Holm, D. (2021). *Ett smörgåsbord av möjligheter: En värderande analys av Passus avhopparstöd för personer som lämnar gäng och kriminalitet*.
- Backman, C. (2012) *Criminal records in Sweden – regulation of access to criminal records and the use of criminal background checks by employers*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Backman, C. (2012). Mandatory criminal record checks in Sweden: Scandals and function creep. *Surveillance & Society*, 10 (3/4), 276–291.
- Bald, C., Wyllie, A., & Martínez Herrero, M. I. (2022). Criminal records and public sector professional education: The role of criminal background checks in admissions to social work courses in England. *Probation Journal*, 69 (3), 337–352.
- Becker, H.S. (2006). *Utanför: avvikandets sociologi*. Lund: Arkiv.
- Bell, J. (2016). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Bergström, G. & Boréus, K. (2005). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text-och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Upplaga 3 Stockholm: Liber
- Chui, W. H., & Cheng, K. K. Y. (2013). The mark of an ex-prisoner: Perceived discrimination and self-stigma of young men after prison in Hong Kong. *Deviant Behavior*, 34 (8), 671–684.
- Doyle, C., Yates, S., Bartels, L., Hopkins, A., & Taylor, H. (2021). 'If I don't get a job in six months' time, I can see myself being back in there': Post-prison employment experiences of people in Canberra. *Australian Journal of Social Issues*, 57 (3), 627–643.
- Giddens, A. & Sutton, P.W. (2020). *Sociologi*. (5., rev. och uppdaterade uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Goffman, E. (2011). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. Lund: Studentlitteratur.
- Hilte, M. (1996). *Avvikande beteende - en sociologisk introduktion*. Studentlitteratur AB.

- Jacobs, J., & Larrauri, E. (2015). European Criminal Records and Ex- Offender Employment. *New York University Public Law and Legal Theory Working Papers*. Paper 532.
- Kirk, D. S., & Wakefield, S. (2018). Collateral consequences of punishment: A critical review and path forward. *Annual Review of Criminology*, 1, 171–194.
- Lilly, J. R., Cullen, F. T., & Ball, R. A. (2018). *Criminological theory: Context and consequences*. Sage publications.
- Michailakis, D., Gillingsjö, J. & Olaison, A. (2020). Tolkande innehållsanalys. I Gruber, S. & Dahlstedt, M. (red.), *Metoder för forskning i socialt arbete: hur, var och varför?* (s. 139–140). Malmö: Gleerups.
- Nyström, S. (1999). *Socialt förändringsarbete: en fråga om att omförhandla mening*. Diss. Stockholm: Univ. Stockholm.
- Riksdagen, *Lag (1998:620) om belastningsregister*, Svensk författningssamling. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1998620-om-belastningsregister_sfs-1998-620
Hämtad: 03/04–2023
- Rovira, M. (2020). The next Pandora's Box of criminal background checks. *European Journal of Criminology*, 19 (6), 1386–1402.
- Sarnecki, Jerzy & Carlsson, Christoffer (2020). *Introduktion till kriminologi Volym 1 - Brottslighetens omfattning, karaktär och orsaker*. Upplaga 2 Lund: Studentlitteratur
- SOU 2014:48. Registerutdrag i arbetslivet. Betänkande av Utredningen om registerutdrag i arbetslivet. Stockholm: Fritzes.
- Svensson, K. (2001). *I stället för fängelse?: en studie av vårdande makt, straff och socialt arbete i frivård*. Doctoral dissertation. Lund University
- Thompson, M. N., & Cummings, D. L. (2010). Enhancing the career development of individuals who have criminal records. *The Career Development Quarterly*, 58 (3), 209–218.
- Turanovic, J. J., Rodriguez, N., & Pratt, T. C. (2012). The collateral consequences of incarceration revisited: A qualitative analysis of the effects on caregivers of children of incarcerated parents. *Criminology*, 50 (4), 913–959.
- Vetenskapsrådet. (2017). God forskningssed. [Elektronisk resurs]. (Reviderad utgåva). Stockholm:
- Widerberg, K. (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur